

AZƏRBAYCAN

№ 153 (9608) 23 iyul 2024-cü il ÇƏRŞƏNBƏ AXŞAMI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

İyulun 20-də "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda II Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev forumda iştirak edib və sualları cavablandırıb.

Moderator - "Euronews" televiziyaşının aparıcısı və prodüseri **xanım Rebekka Maklaflin-İstham**: Sizi görməyə çox şadam, cənab Prezident. Tədbirimizə qatıldığınıza görə Sizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk.

Xanımlar və cənablar, mənim üçün böyük şərəfdir ki, bu cür çox mötəbər II Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edirəm. Biz buraya səyahət edərkən çox gözəl, səfalı təbiətin, möhtəşəm tunellərin şahidi olduq və möhtərəm cənab Prezident, Sizə bu işdə uğurlar arzu edirəm. Mən şadam ki, bugünkü tədbirimiz Zati-aliləri, cənab İlham Əliyevin himayəsi altında keçirilir.

Mənim adım Rebekka Maklaflin-İsthamdır, mən "Euronews" televiziya kanalının aparıcısı və

prodüseriyəm. Şadam ki, bu gün mən bu tədbirin moderatoru olacağam.

Bu gün çox maraqlı gündəliyimiz var. Bilirəm ki, hər biriniz Zati-aliləri İlham Əliyevlə sual-cavab hissəsini səbirsizliklə gözləyirsiniz. Bizim böyük iştirakçı siyahımız var və cənab Prezidentə təşəkkür edirik ki, o, bizə kifayət qədər vaxt ayırıb. Mən çox xahiş edirəm suallar qısa olsun ki, biz vaxtımıza qənaət edə bilək. Xahiş edirəm ki, özünü təqdim edəsiniz və təmsil etdiyiniz təşkilatın da adını çəkəsiniz.

Bu gün burada əllidən artıq ölkəni təmsil edən nümayəndələr var. Biz Şuşada yalan məlumatların ifşasına həsr edilmiş bir tədbirdə iştirak edirik. Bu, dezinformasiya ilə mübarizə baxımından çox vacib bir vəzifədir. Bu gün əlbəttə ki, informasiyanın inkişafı bizim sahə üçün çox əhəmiyyətlidir. Amma burada əlbəttə ki, mənfi hallar da var. Burada media sektorunu təmsil edən nümayəndələrimiz var, onlar da öz əllərindən gələni edirlər ki, cəmiyyəti məlumatlandırınlar. Əlbəttə ki, bu baxımdan bu

gün burada oturan hər bir şəxs öz peşəsinə böyük sədaqətlə yanaşır.

Mövzuya gəldikdə, biz dörd əsas məqamı qeyd etməliyik: burada dezinformasiyanın təsiri, digər tərəfdən siyasət və təşəbbüslər və əlbəttə ki, Zati-alilərinin tövsiyəsi olacaqdır. Bu baxımdan əlbəttə ki, müsbət və mənfi təsirlərdən danışacağıq. Süni intellektin, eyni zamanda media sahəsində məlumatlandırma və iqlim fəaliyyəti - əlbəttə ki, COP29-la bağlı da biz səbirsizliklə gözləyirik bu tədbiri - iqlim dəyişikliyi və ya keçid məsələsi də müzakirə mövzusu olacaqdır. Tədbirimizin üçüncü günündə də Frank Keyn tərəfindən "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" mövzusunda təqdimat olacaqdır. O, sırf COP29 mövzusunda həsr ediləcəkdir və orada Elnur Soltanov tərəfindən də təqdimat keçiriləcək.

Sual-cavab hissəsinə başlamazdan əvvəl qeyd etməliyəm ki, burada maraqlı film təqdimatları olacaq və əlbəttə ki, biz şəhərlə də tanış olacağıq. Bu tədbirin çox səmimi və şəffaf olmasını arzu edirəm və buna əminəm.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 1-ci sah.

Cənab Prezident, bir daha Siza təşəkkür edirəm. İlk olaraq, cənab Prezidentə keçən ilki forumla bağlı sual vermək istərdim. Ölkənizdə o tədbirdən bu günədək media sahəsində hansı dəyişikliklər baş veribdir?

Prezident İlham Əliyev: Əvvəlcə mənə bu tədbirə dəvət etdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Bu, böyük şərəfdir. Mənə məlumat verildi ki, burada 49 ölkədən və ev sahibliyi ölkədən nümayəndələr var, jurnalistlər var. Yəni bu gün Qarabağda ikinci dəfə əllidən artıq ölkənin nümayəndəsi bir araya gəlibdir.

Mən xatırlayıram ki, ötən il məhz bu auditoriyada, məhz bu tarixdə mənim iştirakçılarla çox maraqlı söhbətim oldu və o vaxt mən arzumu bildirdim ki, bu forum bir ənənəyə çevrilsin və gördüyünüz kimi, bu tədbir artıq bir ənənəyə çevrilibdir. Deyərdim ki, mən ötən forumdan bəri regionda və ölkədə baş verən hadisələrlə bağlı geniş danışmağa başlasam, bizim vaxtımız qalmaz. Bu, təkcə media sahəsində deyil, ümumiyyətlə, ölkədə və regionda baş verən hadisələrdir. Cənubi Qafqaz regionuna gəldikdə deyə bilərəm ki, biz tarixi transformasiyanın şahidiyi, tarixi, geosiyasi dəyişikliklər baş verir. Ənənəvi itifaqlar bir qədər zəifləyib və yeni əməkdaşlıq formatları meydana gəlib. Əlbəttə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası, - bu, ötən ilin sentyabrında baş verdi, - ən mühüm hadisədir. Təkcə bu, birinci və ikinci forum arasında deyil, ümumiyyətlə, müasir tariximizdə mühüm hadisə oldu. Bundan əlavə bir çox hadisələr baş verdi və ümid edirəm ki, bütün bu hadisələr regionu daha proqnozlaşdırılabilən edəcəkdir.

Yəni biz - bu regionun xalqları özümüzü təhlükəsiz hiss edəcəyik. Buna əminəm, münasibətlər və qarşılıqlı keçmişdə qalib. Füzuli hava limanından buraya səfər edərkən siz gördünüz ki, biz nəhəng yenidənqurma proqramı həyata keçiririk və sizin gördükləriniz, bəlkə bu işlərin heç beş faizi deyil. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan aparılan bərpa işləri ilə bağlı biz çox nikbinlik və Azərbaycan cəmiyyəti də olduqca nikbindir və bu işlərə çox həvəslə yanaşır. Bu, hər bir ölkənin müvəffəqiyyəti nail olması üçün əsas amildir. Burada rahatlıq və təhlükəsizlik vacib amildir. Eyni zamanda gözləntilər vacibdir. Cəmiyyət görür ki, uzun illər can atdığı məqsədlər artıq reallığa çevrilibdir.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Cənab Prezident, daha bir sualın yalan məlumatların ifşası və dezinformasiyaya qarşı mübarizə mövzusunda. Sizcə, biz nə dərəcədə çətin vəziyyətdəyik, böhran nə dərəcədə ağırdır?

Prezident İlham Əliyev: Təəssüflərlə olsun ki, bu gün dünyada baş verənlər məhz bu mövzunun bir növ qurbanına çevrilibdir. Təəssüf ki, bu, bizim artıq həyat tərzimizin bir hissəsinə çevrilibdir. Bəzən biz təəccüblənirik ki, Azərbaycan haqqında beynəlxalq mediada yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun olmur - yəni faktların manipulyasiyası, yanlış narrativlər. Biz uzun illər ərzində bunun qurbanı olmuşuq, əlbəttə ki, onlardan biri Ermənistan və Azərbaycan arasındakı münasibət idi. Erməniperəst siyasətçilər, media nümayəndələri Azərbaycana qarşı hücum edirdilər, Azərbaycan haqqında yanlış narrativlər yayırdılar və Azərbaycanı reallıqdan çox uzaq olan bir şəkildə təqdim edirdilər. Mən xatırlayıram ki, müxtəlif xarici qonaqlarla görüşlərimdə, səmimi söhbətlərdə mütləq hallarda mənə ötürülən mesaj olur ki, biz Azərbaycanın bu dərəcədə inkişaf etmiş ölkə olduğunu gözləmədik və ona görə də bu narrativlər çox zərərvericidir. Bu, təkcə ölkənin nüfuzunu ləkələyir. Bu, ölkənin bıznes potensialını, sərmayə imkanlarını azaldır. Bu, beynəlxalq ictimaiyyətin əsas məsələlərdən diqqətini yayındırır və tamamilə qeyri-realist sənərlər üzərinə yönəldir.

Biz etnik təmizləmənin qurbanı olmuşuq, işğalın qurbanı olmuşuq. Bu hal 30 il davam edib. Ancaq bizi dünyada təcavüzkar kimi təqdim edirdilər və medianın bu məsələni işıqlandırması, siyasi motivlərə söykənən mesajlar və qərarlar nəticəsində biz beynəlxalq sanksiyalara məruz qaldıq. ABŞ 1992-ci ildə Azərbaycana qarşı sanksiyalar tətbiq edibdir. Biz işğalın və təcavüzün qurbanı olmuşuq və o zaman konqresin erməni-pərəst nümayəndələrinin söyləri nəticəsində bizə qarşı sanksiyalar tətbiq edildi. Yəni bu, absurd bir vəziyyətdir ki, humanitar böhrana məruz qalan, bir milyon qaçqını olan, işğal edilmiş əraziləri tamamilə dağıdılan bir ölkə sanksiyalara məruz qalmışdır. O zaman bizim beynəlxalq media şəbəkələrinə o qədər də çıxış imkanımız yox idi. Biz müstəqilliyini yeni bərpa etmiş ölkə idik və biz ciddi söylər göstərməli idik. Biza elə gəlirdi ki, mesajımızı çatdırı bilmirik. Biz özümüzü günaahlandırırıq, resurslarımızı səfərbər edirik, beynəlxalq ictimaiyyəti maarifləndiririk. Daha sonra biz dərk etdik ki, bir çox insanlar, müxtəlif fərdlər bizim mesajları eşitmək istəmir, onlar vəziyyəti tamamilə fərqli şəkildə təqdim etmək istəyir. Ona görə də bu məsələyə yanaşmanın ən yaxşı yolu budur: 30 il müstəqil olan ölkə nə edə bilər? Sizin kimi şəxsləri Bakıya və bölgələrimizə dəvət etmək və bizim nə işlər gördüyümüzü, planlarımızı təqdim etmək, gözləntilərimizi sizə çatdırmaqdır ki, biz dövlət quruculuğunda nələrlə nail olmuşuq. Məhz bu, ən səmərəli üsuldur. Biz uzun illərdir üzleşdiyimizi bu gün görürük ki, Amerika Prezidenti də buna məruz qalıbdır. Prezident Tramp "Vaşinqton Post"u və "Nyu York Tayms"ı feyknyus, yəni yalan xəbər mənbəyi adlandırıb. Mən tamamilə onunla razıyam. Mən təkcə bu məsələdə deyil, onun bir çox bəyanatları ilə razıyam. Bu gün ABŞ Prezidenti məhz media tərəfindən hücumların qurbanıdır, ictimai rəyin manipulyasiyasının qurbanıdır. Elə, sadəcə, bunu görəndə biz özümüzü bir az rahat hesab edə bilərik. Yəni bu gün diqqət Azərbaycandan yayınbır. Əlbəttə, biz çox arzu edirik ki, media obyektiv olsun, hər kəs obyektiv olsun. Ancaq medianın xüsusi məsuliyyəti var. Çünki medianın mesajları, məsələni işıqlandırması bir çox insanların həyatına təsir edir.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Bu səmimiyyəyə görə Siza təşəkkürümü bildirirəm. İndi isə auditoriyaya müraciət edəcəyəm. Birinci, TASS xəbər agentliyindən Mixail Qusmana sözü vermək istəyirəm.

Prezident İlham Əliyev: Hər zamankı kimi...

Mixail Qusman: Cənab Prezident, bir il bundan əvvəl mən I Şuşa Forumunda iştirak etdim və orada sualımı Azərbaycan dilində verdim, bu gün sualımı rus dilində səsəndirəcəyəm. Siz Prezident Trampı qeyd etdiniz, mən də uzun

səyahət etmişəm. Açıq, mən dörd gün həmin tədbirdə olmuşam, agentliyi təmsil etmişəm. Respublikaçılar Partiyasının bir çox rəhbəri ilə görüşmüşəm və çox maraqlı bir toplantı idi. Qeyd edirəm ki, orada müvəzular maraqlı idi və bu, rəhbərin müəyyənləşdirilməsi tədbiri idi, əvvəlki toplantıdan kifayət qədər fərqlənirdi və çox maraqlı idi. Suallım odur ki, - bəlkə də sual verməzdim, əgər orada olmasaydım, - Prezident Putinə və digər rəhbərlərə bu suallar verilir və bir sıra rəhbərlər özləri bu sualları verir. Amerikada vəziyyət heç də birmənalı deyil. Bir ay əvvəl fərqli idi və Demokratlar Partiyasının vəziyyəti fərqli idi. Beləliklə, Siz Azərbaycan Prezidenti olaraq - bildiyiniz kimi, Amerika konstitusiyasına əsasən seçkilər keçirilir - kimin adın yanvarın 20-si səsəndirilməsini istərdiniz. Noyabrın 6-sı bu, yuxarı-şağrı bəlli olacaqdır. Düzdür, biri ilə əlaqədar məsələ aydındır, ikinci ilə əlaqədar şayiələr var, Prezident Baydenin qalıb-qalmaması.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm sualınıza görə. Tərəfdən bəlkə də tam birmənalı cavab vermək düzgün olmazdı. Mən çalışıram, olandan gələni edirəm ki, maksimum dərəcədə fikirlərimi səmimi ifadə edirəm. İstənilən auditoriya qarşısında, istər mətbuat qarşısında və yaxud da Azərbaycan ictimaiyyəti qarşısında keçirilən tədbir

lərdə mən heç bir halda yanlış məlumat paylaşmıram. Lakin siyasi mədəniyyət anlayışı var və bu anlayış sizin sualınıza bəzi cavab verməyə imkan yaratmır. Ancaq sizin sualınız başa düşürəm ki, tamamilə ritorikdir. Biz bir-birimizi onilliklərdir tanıyırdıq və tamamilə əminəm, siz də yaxşı bilirsiniz ki, mən kimə üstünlük verərdim. Düşünürəm ki, Azərbaycanda mən bu məsələdə, bu mövqedə yeganə deyiləm. Bizə gəldikdə, bu məsələyə öz nöqtəyi-nəzərimizdən yanaşırıq. Qərarı Amerika xalqı verəcək. Bu, onların prezidentidir. Lakin eyni zamanda bu, bütün dünya üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Çünki bir çox xalqların və ölkələrin taleyi böyük dərəcədə Birləşmiş Ştatların birinci şəxsinin verəcəyi qərarlardan asılı olacaqdır. Mənim fikrimcə, Prezident Trampın hələ də davam edən kampaniya zamanı səsəndirilməyi mühüm təzislərdən biri də odur ki, onun vaxtında heç bir müharibə olmayacaqdır. Onun hakimiyyəti dövründə Amerika müharibələrə başlamadı, Vyetnam, Koreya, Yuqoslaviya, Əfqanıstan, Liviya, İraq, Suriya və necə deyirlər, onların davamı olmadı. Bax, bu müddət ərzində onların heç biri baş vermədi. Ancaq buna, yəqin ki, böyük hörmətlə yanaşmağa dəyər.

İkinci təzisdə çox əhəmiyyətlidir. Bu mövzuya, necə deyirlər, uzun-uzadı və dərinə toxunmaq istəmirəm, amma indiki halda, ilk növbədə ABŞ-nin özü və onun bilavasitə təsiri altında olan ölkələr üçün ikin-

ci təzisdə vacibdir. Bu, təbii ki, ənənəvi dəyərlərdən gələn məsələ ilə bağlı aydın mövqedir. Zənnimcə, Azərbaycan xalqının mütləq əksəriyyəti nöinki bu mövqeyi bölüşür, həm də onu fəal şəkildə təbliğ edir və əmələdə həyata keçirir. Odur ki, mən daha dərinə getsəm, hər şey çox aydın olacaqdır. Ona görə də bununla fikrimi yekunlaşdırıram.

Mixail Qusman: Təşəkkür edirəm, İlham Heydəroğlu. Birinci forumda iki sual vermək imkan yaradılmışdır.

Prezident İlham Əliyev: İstənilən halda moderatörə müraciət etməli olacaqsınız.

Mixail Qusman: Odur ki, birinci forumun ənənəsinə sadıq olaraq ikinci sualım çox qısa olacaqdır. Siz qeyd etdiniz ki, Azərbaycanda ənənəvi dəyərlərə sadıqdır. Bu məsələdə Azərbaycanda birbaşa həmrəy olan digər bir ölkə var - Rusiya. Forumda 2022-ci il fevralın 22-dəki görüşdən irəli gələrək, ölkələr arasında bəyannamənin imzalanması tarixinə qayıtmaq istəyirəm və həmin tarixdən bu günədək münasibətlər sürətli şəkildə artmaqdadır. Bununla bağlı Prezident Putinlə görüşdə, həmçinin Prezident Putin Sankt-Peterburqda AZƏRTAC-ın İdarə Heyətinin sədrinin sualına cavabında fikir bildirmişdi və düşündürür ki, daha da davam etdirilməlidir. Elə mövzular varmı hansı ki, həll olunmur. Belə deyək, Rusiya ilə Azərbaycan arasında yalnız iqtisadiyyat deyil, nəzərə alsaq ki, mən hər şeyi bilmək haqqında maraqlı olan TASS informasiya agentliyini təmsil edirəm və Rusiya Prezidentini Azərbaycana dəvət etməsiniz və bizdə deyirlər ki, bu, yaxın zamanda baş verəcək. Belə deyək, Rusiya Prezidenti ilə müzakirə olunacaq hansı məsələ ön açıqdır?

Prezident İlham Əliyev: Qeyd edirəm ki, ikitərəfli münasibətlərdə həll oluna bilməyən məsələ mövcdə deyil və uzun müddətdir ki, belədir. Düşünürəm ki, hətta müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında bəyannamədən əvvəl də belə idi. Prinsip etibarilə biz bütün məsələləri qarşılıqlı anlaşma, qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı maraqlar və xalqlarımızın münasibətlərinin çoxəsrlik tarixi nəzərə alınmaqla nizamlamışıq. Siz tamamilə haqlısınız, son vaxtlar Zirvə görüşlərinin intensivliyi artıb və buna böyük ehtiyac var. Biz apreldə Moskvada, bu ayın əvvəlində Şaxxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində görüşmüşük və güman ki, ilin sonuna qədər görüşlər olacaq, mövzular çox genişdir. Ancaq onu da deməliyəm ki, indi osason, gündəlik çox gəni olsa da, - siz, əlbəttə, gündəliyə hamdan daha yaxşı bələdsiniz, - düşünürəm ki, yenə də ön plana çətinliklərlə qarşılaşmaq məsələləri çıxır. Çünki prinsip etibarilə, ikitərəfli əməkdaşlıqda artıq hər şey nizamlanıb.

Siyasi qarşılıqlı fəaliyyət uğurla davam etdirilir. Ticarət dövriyyəsi artır. Rusiya ilə Ermənistan arasında olduğu kimi deyil. Bildiyiniz kimi, Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsi son iki ildə 5 dəfə artıb, 1,5 milyard dollardan 7,3 milyard dollara çatıb. Bu, bizə çox maraqlıdır. Maraqlıdır ki, Ermənistan nəyin hesabına öz ixracını bu qədər artırabili. Bu, necə deyirlər, ritorik sualdır. Ancaq bizim ticarət dövriyyəyimiz son bir ildə təxminən 17 faiz artıb - 4 milyard 300 və ya 4 milyard 400-ə bərabər olub. Bu, sabit artımdır.

Ancaq çoxtərəfli əməkdaşlıqla bağlı məsələlərə gəldikdə, bu sahədə, əlbəttə ki, həm tərəfdaşlar, həm də başqa ölkələrin iştirakı ilə müzakirə etdiyimiz, həll etdiyimiz mövzular çoxdur. Bu, ilk növbədə geosiyasi vəziyyət və Azərbaycan arazısında bu layihənin bütün seqmentlərinin artıq yaradıldığı nəzərə alınsa, bu gün Rusiya yükəndərləri üçün həmişəkindən daha vacib olan "Şimal-Cənub" Neqliyyat Dəhlizidir. Biz bu dəhlizin buraxılış imkanlarının genişləndirilməsi barədə danışıqlar aparırıq. Lakin bir çox başqa mövzular da var.

Ardı 3-cü sah.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 2-ci sahə.

Əlbəttə ki, bizə xüsusilə yaxın olan məsələlər müzakirə olunmadan heç bir zirvə görüşü keçirilmir. Bu, humanitar əməkdaşlıqdır, insanlar arasında təmasdır, mədəni əməkdaşlıqdır, təhsildir. Yəni bu, hamımızın yaxşı bildiyimiz böyük bir səhniyədir. Əminəm ki, münasibətlərimizin belə intensiv inkişafı davam edəcək. Bu, həm ölkələrimiz, həm də bütövlükdə region üçün son dərəcə zəruridir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. İndi sual Holqer Fridrixdir. Buyurun, sualınızı verin.

Holqer Fridrix: Mən "Berliner Zeitung" qəzetinin nümayəndəsiyəm. Mənim sualım belədir: Sizin möhür ölkənizlə və prezidentliyinizlə bağlı natamam, qeyri-dəqiq və manipulyasiya edilmiş hesabatlarla münasibətiniz necədir? Fərq etməz, bu məlumatlar haradan qaynaqlanıb?

Prezident İlham Əliyev: Təəssüf ki, bu, Qərbdən qaynaqlanıb və dediyim kimi, bu, bizim gündəlik həyatımızın bir hissəsinə çevrilib. Əvvəllər biz təəccüblənirdik, sonra məyus olurduq, indi isə buna çox bəlgənə yanaşıırıq. Bizim üçün fərq etməz, çünki burada əsas qərar sahibi Azərbaycan xalqıdır və hökumətin fəaliyyəti möhür xalqın mənafeyi naminədir.

Əlbəttə, biz istərdik ki, Azərbaycanda və regionda baş verən hadisələr obyektiv şəkildə işıqlandırılın. Bu, müəyyən dezinformasiya sayəsində obyektiv deyilsə, eyni yoxdur. Ancaq bu, məqsədyönlü şəkildə edilir, bu, Azərbaycanı nüfuzdan salmağa yönəlib, əlbəttə, biz sual veririk ki, bu, nədən baş verir, bu, niyə belə olmalıdır? Dediyim kimi, bizim bununla bağlı edə biləcəyimiz o qədər də çox deyil. Bu gün Qarabağda aparılan işlər, ola bilsin ki, bu vəziyyəti dəyişə bilər. Ancaq vaxt keçdikcə siyasi dairələrdə - Qərbdə realtıq daha çox üzə çıxır və Azərbaycana bərabər tərəfdaş kimi yanaşılır.

Bilirsiniz ki, Sovet İttifaqının süqutundan sonra Qərbdə və keçmiş sovet respublikalarının çoxunda belə bir fikir var idi ki, irəli getməyin və mövcudluğunu təmin etməyin yeganə yolu böyük ölkələrin dikəsinə altında yaşamaqdır. Biz fərqli yol seçdik. Bu, asan deyildi. Bizim ölkədə sabitliyi pozmaq səhvlər oldu. 2000-ci illərin əvvəllərində narncı inqilablar, rəngli inqilablar cəhdləri olurdu. Eyni zamanda bizim seçiminiz Azərbaycanın satelliit ölkəyə, "proksi" ölkəyə, vassal, qul ölkəyə çevrilməsinin qarşısını aldı və bu da, əlbəttə ki, bizim xalqımızın çox dəhşətli dərəcədə əziyyət çəkənməsi imkan vermədi. Biz de-fakto və de-yure müstəqilliyi seçdik. Müstəqil xarici siyasət, özünü təmin edən iqtisadiyyat, tərəfdaşlarımızla, - o ölkələrlə ki, onlar bizimlə əməkdaşlığa can atırdı, - səmərəli əməkdaşlıq. Əlbəttə ki, daxili potensialımıza sükənirdik. Eyni zamanda biz region ölkələri ilə də sıx əlaqələr qurdurduq. Bu, bizə imkan verdi ki, iqtisadi problemlərin böyük əksəriyyətini həll edərkən və biz öz üzərində çalışdıq, diqqətimizi xalqımıza, ölkəmizə yönəlttik və dedi-qodulara, Avropa Parlamentində və ya Avropa Şurasında kiminsə hansısa bəyanatına məhəl qoymadıq, fikir vermədik. Biz onlara tamamilə biganə yanaşıırıq.

Yəni sizin regionunuzda olan ölkələrdən nə qədər çox insan buralara gəlsə, ölkəmizlə bağlı anlayış daha dəqiq olar. Əlbəttə ki, Azərbaycanın sizin Qərb ölkələri ilə əlaqələri də daha yaxşı olacaq. Çünki təəssürlər, media və ictimai həyatın digər elementləri qərar qəbul edənlərin mövqeyinə təsir edir və onlar ictimai rəyi nəzərə almaya bilməzlər. Çünki bəzən biz demontasiyaya məruz qalırdıq. Bəzən elə siyasətçilər var ki, onların söylədiyi nəticəsində bu ölkələrin xeyrinə müsbət qərar qəbul edə bilmirik. Ona görə də biz daha da yaxınlaşmalıyıq və

yaxınlaşdıqca daha az yanlış məlumatlar olacaqdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Növbəti sual Gela Vasadzedandır. O, müstəqil jurnalistdir.

Gürcüstanlı müstəqil jurnalist və siyasi analitik Gela Vasadze: Cənab Prezident, Sizi salamlayıram. Belə bir tədbirdə Sizi görmək çox xoşdur. Səmimi desəm, çox düşündüm və sual daha dəqiq belə formalaşdırardım. Mən sual vermək istərdim ki, Siz Azərbaycan Respublikasının milli inkişaf konsepsiyası haqqında danışmışdınız. Nəyə nail olmusunuz və bugünkü vəziyyət necədir? Sualım belədir: Bu gün Sizin arzuladığınız Azərbaycan və Cənubi Qafqaz nədən ibarətdir?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Sizi görməyə çox şadam. Keçən il siz iştirak etmişdiniz, təşəkkür edirəm ki, bir daha tərif buyurmusunuz.

Mən bu haqda fevralda inaqurasiya mərasimindəki çıxışında danışmışam. Qeyd etmişəm ki, biz hamımız bir yerdə cəmiyyət, bütün insanlar - hansılar ki, gələcək inkişafı təhfi vermək istəyən insanlar görək yeni milli ideyanı formalaşdırırıq. Bizim belə bir ideyanıq var idi. Yəni siyasi üstünlükdən asılı olmayaraq belə bir ideyanıq var idi. Bu da ərazi bütövlüyümüzün bərpası və öz ərazilərimizi qaytarılması idi. Biz buna nail olduq, keçən ilin sentyabrında biz buna tamamilə nail olduq.

Lakin biz dincelməməliyik, biz bu mövzunu uzun-uzadı müzakirə etməməliyik. Çünki bu mövzunu çox uzun müddət istismar etmək olar, lakin bu, bizə bir nəticə verməyəcək. Sözsüz ki, biz heç bir zaman nə işğalı, nə fəsadları, nə verdiyimiz qurbanları, nə böyük Qələbəmizi unutmayacağıq. Biz və bizim gələcək nəsillərimiz bu Qələbə ilə fəxr edəcəkdir. Lakin biz buna fokuslanmamalıyıq, biz bu mövzunu daimi istismar etməməliyik və onu daimi bir rəmzə çevirməməliyik, biz irəli getməliyik. Ona görə Prezident olaraq mən cəmiyyətə üz tutub dedim ki, gəlin, birgə düşüncə. Mən bunu təkbəşinə düşünə bilmərəm. Həttə mən nəyi isə düşünsəm, bu, sözsüz ki, ictimai müzakirələrin, ictimai düşüncələrin, fikirlərin əsasında, yaxud da Azərbaycanda baş verən hadisələr əsasında formalaşacaq. Eyni zamanda bildirim ki, tərəfimdən bu məsələ fevral ayında qeyd olunmuşdur, lakin hələ də bu proseslər davam edir.

Həmçinin əminəm ki, yeni milli ideyanın, yaxud da ideyaların necə olmasından asılı olmayaraq, onlar geosiyasi konteksti nəzərə almadan mövcud ola bilməz. Bölgə-

də geosiyasi kontekst dramatik şəkildə dəyişmişdir. Həttə kiminsə təsəvvür etdiyindən daha kəskin dəyişmişdir. Hazırda Azərbaycanın Qarabağda Qələbəsi yeganə geosiyasi dəyişiklik deyil. Mən bunu artıq dəfələrlə demişəm və çıxışımın əvvəlində demişəm ki, köhnə alyanslar artıq eroziyaya məruz qalır, yeni əməkdaşlıq formatları isə üzə çıxmaqdadır. Mən bu məsələyə daha dərinləndiribəm, lakin bu, hamıya kifayət qədər molumdur.

Biz Cənubi Qafqaz ölkələrindən bəhs edirik, bu ölkələrin hər birində çox ciddi siyasi və xarici siyasi transformasiyalar baş vermişdir və baş verməkdədir. Həttə deyirdim ki, kəskin dəyişikliklərə yaxın transformasiyalar baş vermişdir və ya da Cənubi Qafqazda yeni vəziyyətin üzə çıxması deməkdir və biz bunu dərinləndirib başa düşməliyik. Bundan irəli gələcək Gürcüstanın, Ermənistanın, Azərbaycanın xarici siyasət vektorlarının necə inkişaf etməsindən asılı olaraq, biz sizin sualınıza cavab verə bilərik ki, hansı Cənubi Qafqazda yaşamaq istəyirik. Hamı deyəcək ki, biz sülh içində yaşayın, münasibətlərə, müharibəyə, ərazi iddiası olmayan, hamının bir-birini sevdii, əməkdaşlıq etdiyi Cənubi Qafqaz istəyirik. Lakin bu, bədən qaldıranda gözəl kəlmələrdir, real siyasət üçün belə deyil. Odu ki, həm Gürcüstanda, həm də Ermənistanda yeni xarici siyasət gündəliyi formalaşan dövrdə onu dərinləndirilməli, təhlil etməli və bundan sonra, - Azərbaycanda bu dəyişməyə və əminəm ki, dəyişməyə, - biz müəyyən tədbirlər görməliyik ki, inteqrasiya olmasa da, ən azından müəyyən əməkdaşlıq mövcud olsun.

Mən dəfələrlə söyləmişəm və dərinləndiribəm ki, Cənubi Qafqaz ölkələri - hansılar ki, müharibə vəziyyətinə düşmüşdü, Baltıyanı ölkələrin yolunu təkrarlamaq bilməyiblər. Bildiyiniz kimi, həmin ölkələr açıq şəkildə münasibətlərdə olmayıb. Əgər bölgəmizdə də belə olsaydı, Cənubi Qafqaz iqtisadi inkişaf və siyasi əməkdaşlıq baxımından nümunə ola bilərdi. Çünki özlər böyü bizim ölkələrdə xalqlar bərabər yaşayırlar. Lakin bu, baş vermədi. İndi bu barədə nə demək olar. Ancaq indi bir şans var. Bunun üçün yəni də həm Gürcüstanda, həm də Ermənistanda həmin xarici siyasət modifikasiyalarının nə ilə yekunlaşacağını Azərbaycan düzgün təhlil etməli və sonunu görməliyik. Bundan sonra müəyyən monada daha ciddi addımlar atmalıyıq. Hər halda biz hesab edirik ki, uzunmüddətli sülh mümkündür və təbii ki, ona üstünlük veririk.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Frans Keyn, buyurun, sualınızı verin.

Frans Keyn: Təşəkkür edirəm, Zati-ali-ləri, cənab Prezident. Əvvəlcə minnətdarlığımı bildirmək istərdim ki, bu gün Şuşada, azad olunmuş Qarabağda tədbirdə iştirak edirəm. Bu fürsətə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Təşəkkür edirəm ki, Siz media ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini ifadə edirsiniz. Noyabrda ki tədbir, həqiqətən, Sizin üçün çox böyük hadisə olacaqdır. Mən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində, Dubay şəhərində yaşayıram və işləyirəm. Bilirəm ki, Siz COP28-də Dubayda səfərdə idiniz. O, çox uğurlu bir tədbir idi. Baxmayaraq ki, Qərb mediası bu tədbiri çox mənfi işıqlandırır. Çünki onlar bu tədbiri görməzdən gəldilər. Ona görə də Sizə sualım belədir: COP29-la bağlı tədbirlərin mediada işıqlandırılmasını necə görürsünüz və Sizin yanaşmanız necə olacaqdır? Çünki böyük ehtimalla bu tədbir Qərb mediası tərəfindən qəzəbli şəkildə işıqlandırılacaqdır.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Bizim namizədlərimiz və evsahibliyimizlə bağlı qərar verildikdən sonra - növbəti həftə Qərb mediasında bizə qarşı hücumlar başladı. Bu, gözənilən bir hal idi və bunu müzakirə etdiyim bir çox şəxslərlə danışdıq, - həm karlarını, dövlət və hücumlara məruz qalacağıq. Biz əlbəttə, bunu proqnozlaşdırma bilmərik ki, itihamların mövzusu necə olacaqdır? Amma əminəm ki, kifayət qədər itihamlar olacaqdır. Biz nədə itiham olunurduq? Neft və qazla zəngin olan ölkə olduğumuz üçün. Bu, çox təəccüblü bir haldır. Yeri gəlmişkən, COP28-in ev sahibi olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri də eyni mövzuda itihamlarla üzləşdi. Təəssüf ki, bizə qarşı çox geniş və koordinasiya edilmiş media prosesi başladı, biz ilk vaxtlar buna hazır deyildik. Biz izah etməyə çalışdıq, bu, bizim günahımız deyil ki, biz neft və qazla zənginik. Bizim fəaliyyətimiz onun əsasında qiymətləndirilməməlidir. Biz iqtisadiyyatımızı necə şaxələndirmişik, işsizliyin öhdəsindən necə gəlmişik, yoxsulluğu necə azaltmışıq, mövzular bunlar olmalıdır. Bu gün bu göstəricilər inkişaf edən ölkələrin səviyyəsindədir, bəzən ondan daha aşağı, daha azdır, yoxsulluq beş faiz səviyyəsindədir və bəzi ölkələr bunu heç yuxusunda görə bilməz. Qazıntı yataqlarından əldə etdiyimiz gəlirlərin ədalətli paylanması çox şəffaf şəkildə, məsuliyyətli şəkildə həyata keçirilir. Buna baxmayaraq, itihamlar

davam edir. Ancaq deyər bilərəm ki, vaxt keçdikcə bizə qarşı hücumların sayı azalır, bizim COP heyətimiz çox səmərəli işləyir, öz vaxtının böyük hissəsini xaricə keçirir, müxtəlif görüşlər keçirir. Bizim COP-la bağlı gündəliyimiz proqnozlaşdırıla bilən, aydın hədəflərə, məqsədlərə, nəticələrə köklənmiş gündəlikdir. Deyə bilərəm ki, qarardən altı ay keçdikdən sonra biz daha az hücumla məruz qalırdıq. Ancaq onu bilirik ki, tədbir yaxınlaşdıqca bu itihamların və hücumların sayı artacaqdır.

Ədalətli və ikili standartlara əsaslanan işıqlandırmaya gəlsək, biz bilirik ki, COP tədbirinin bir Qazda - Böyük Britaniyanın neft hasil etdiyi bir bölgəsində keçirilirdi və heç kas o zaman Böyük Britaniyanı itiham etmirdi ki, onların neft və qazı var. Bu, möhür bizim dediklərimizin həqiqi olduğunu sübut edir. Bu tədbirin əhəmiyyəti, əlbəttə ki, bütün bu mənfəətlərdən qat-qat çoxdur. Çünki bu, qlobal miqyasda ən mühüm hadisələrdən biridir. Bu, dünyada beynəlxalq arenada bir nömrəli konfransdır və ilk dəfədir ki, postsovet məkanında keçirilir. Bizim üçün bu, misilsiz bir şansdır ki, ən yüksək liqaya daxil oluruq. Biz təkə təşkilatı baxımından işlər görmürük, mahiyyət baxımından da təşəbbüslər irəli sürürük. Biz inkişaf etmiş ölkələrlə fəal şəkildə işləyirik. Biz Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında körpülər qururuq. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, döndürüldükdə Qoşulma Hərəkatına sədrlik etmişik. 120 ölkənin iştirakı ilə orada yekdil şəkildə sədr seçilmişdik və sədrlik müddətimiz də uzadıldı. Sədrliyimiz dövründə biz böyük nüfuz qazandıq.

Eyni zamanda Azərbaycan bəlkə yeganə ölkədir ki, bizim regionumuzda və postsovet məkanında Avropa İttifaqı dövlətləri ilə, Avropa İttifaqının 10 üzvü ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında bəyannamələr qəbul edib və imzalayıb. Yəni Avropa İttifaqının 10 üzvü Azərbaycanın strateji tərəfdaşdır. Biz İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvüyük. Biz "OPEC Plus" formatının üzvüyük. Biz neft hasil edən ölkələrlə fəal şəkildə işləyirik. Biz müəyyən təkliflər irəli sürmüşük ki, neftlə zəngin ölkələr maliyyə mənbələrinin toplanılmasında, səfərbər edilməsində necə daha vacib rol oynaya bilərlər.

Mən dünən Londondan - "Avropa Siyasi Birliyi"nin Zirvə toplantısından qayıtmışam. Mən artıq 3-cü dəfədir o tədbirdə iştirak edirəm. Yəni budur bizim üstünlüyümüz. Biz körpülər qura bilirik. Mən səmimi desəm, bundan əvvəl iqlim məsələləri ilə o qədər də dərinləndirilməmişəm. Ancaq indi mən anlamam ki, inkişaf edən və inkişaf et-

miş ölkələr arasında çox böyük qeyri-səmiyyətlə, qarşılıqlı ittiham var. Hansı ölkə planlarımızı daha çox ziyan vurubdur, məsuliyyətli ölkə kimdir və onları bir növ məsuliyyətə cəlb etmək və cəzalandırmaq cəhdləri var. Biz bunu geridə qoymalıyıq. Bu, bizə heç bir nəticə verməyəcəkdir. Biz inkişafda olan kiçik ada ölkələri ilə əməkdaşlıq edirik. Bizim COP29 çərçivəsində bununla bağlı tədbirimiz olacaqdır və orada ittiqaf ölkələri də iştirak edəcək. Biz ittiqaf ölkələri ilə birgə fond yaradacağıq ki, inkişafda olan həmin kiçik ada ölkələrinə kömək edək. Çünki bu vəziyyət onların mövcudluğuna təhlükədir. Yəni biz müxtəlif istiqamətdə irəliləyirik. Hesab edirəm ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin COP28-in ev sahibi kimi təcrübəsindən istifadə edəcəyik və onun üzərindən işimizi aparacağıq. Ancaq ondan qabaq COP-a Misir evsahibliyi edibdir. Onların da neft və qazı var. Bizdən sonra da Braziliya evsahibliyi edəcək. Yəni neft və qaz ölkəsidir. Bu, onu göstərir ki, bu ölkələr enerji təhlükəsizliyi baxımından özlərini çox rahat hiss edən ölkələrdir. Onlar məsuliyyət nümayiş etdirirlər. Onlar "yaşıl texnologiya"ya, "yaşıl keçid"ə sərmayə qoyur, təhfi verirlər. Xanım Rebekka qeyd etdiyi kimi, "yaşıl həmrəylik" mövzusu müzakirə ediləcəkdir. Bu il Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Ümid edirəm ki, uğurlu tədbir kimi onun yaxşı nəticələri olacaq. Bütün dostlarımızı noyabrda bizimlə birlikdə olmağa dəvət edirəm.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Biz böyük məmnuniyyətlə orada iştirak edəcəyik. Növbəti sual Karlay Korbindir. O, BMT-də Fransa Polineziyasının nümayəndəsidir.

Karlay Korbini: Cənab Prezident, yanlış nərriativlərdən biri odur ki, guya kolonializm son qoyulmuşdur. Siz bu sahədə ən fəal liderlərdən birisiniz, bəlkə də ən fəal lidersiniz. Əlbəttə, Siz Qoşulma Hərəkatına sədrlik dövründə də buna diqqət yetirdiniz. Bakı Təşəbbüs Qrupu çox fəaldır, koloniya kimi, müstəmləkə kimi yaşayan ölkələri bir araya gətirir. Biz Fransa müstəmləkə əraziləri ilə bağlı mühüm bir tədqiqatı başa çatdırmış və onu təqdim edəcəyik. Siz inkişafda olan kiçik ada ölkələrini qeyd etdiniz. Çox şadıq ki, Siz Karib hövzəsində iqlim dəyişikliyi ilə bağlı bizi dəstəkləyirsiniz. Çünki bu, bizim mövcudluğumuzla təhlükədir. Eyni zamanda kolonializmə dair gələcək təşəbbüslərin barədə nə deyirdiniz?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Tamamilə haqlısınız ki, biz Qoşulma Hərəkatına sədrliyimizə başlayandan bu məsələ ilə yaxından məşğul olmağa çalışdıq. Çünki Qoşulma Hərəkatının bir çox üzvü keçmişdə kolonializmin qurbanı olmuşdur. Milyonlarla insan bunun qurbanı olmuşdur və bəzi ölkələr hələ də bundan əziyyət çəkir. Məsələn, Qəmər adaları, Mayot adası. Hələ də onlar kolonial idarəçilik altında. Biz bu ölkələrə kömək etmək istəyirik ki, keçmişin bu iyrənc qalıqından özlərini azad edə bilsinlər. Təəssüflər olsun ki, Fransa hökuməti yəni də mediadan istifadə edərək bizi ittiham edir ki, guya biz onların daxili işlərinə qarşıyıq. Ancaq bu, qətiyyətlə belə deyil. Biz bunu Avropa İttifaqında, BMT-də anti-Azərbaycan mövqeyi ilə əlaqələndiririk. Onlar Azərbaycana qarşı soyuq müharibəyə başlayıblar. Biz bunu ona görə edirik və əminəm ki, Fransanın etdikləri iyrəncdir, qəbul ediləməzdir və buna son qoyulmalıdır. Onların həmin insanların taleyinə bu dərəcədə təsir etməyə ixtiyarları yoxdur. O ölkələr Fransanın minlərlə kilometr uzaqda yerləşir, onları assimilyasiya etməyə çalışırlar, onları təhqir edirlər. Sonuncu hadisələrdə Yeni Kaledoniya yeddi insan həlak olub. Bu, Fransanın və onun prezidentinin əməli nəticəsində baş verib.

Arda 4-cü sahə.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 3-cü səh.

Biz kolonializmdən əziyyət çəkən bütün xalqları dəstəkləməyə davam edəcəyik, əlimizdən gələni edəcəyik. Əlbəttə ki, siz Bakı Təşəbbüs Qrupunu qeyd etdiniz. Bu, bir qeyri-hökumət təşkilatıdır. Ancaq bu qeyri-hökumət təşkilatı birgə sayılır və onlar, mənə, çox yaxşı işləyirlər. Çünki kolonializmdən əziyyət çəkən həmin xalqların səsinə heç kəs eşitmir. Çünki az sayda ölkə var ki, Fransanın əməllərinə görə ittiham etsin. Bir çox ölkələr buna göz yummağa çalışırlar, başqa tərəfə baxmağa çalışırlar. Özlərinə başağrı axartırlar. Onlar qorxurlar ki, "Fiqaro" və ya "Le Monde" qəzetlərində demonizasiyaya məruz qalarlar. Həmin qəzetlər bu gün Fransa prezidentinin rejiminin təsiri altındadır. Mən sizə tam əminliklə deyə bilərəm, biz çox gözəl bilirik ki, həmin o media şirkətlərinə Yelisey sarayından hansı mesajlar ötürülür. Biz buna məhəl qoymuruq. Biz sizi hər zaman dəstəkləyəcəyik. Əlimizdən gələni edəcəyik ki, siz və sizin kimi milyonlarla insan öz torpağında azad yaşaya bilsin. Siz öz gələcəyinizi planlaşdırmısınız. Siz öz irsini və ləyaqətinizi, dilinizi qoruyub saxladınız, hansı ki, bu gün sizi ondan məhrum etməyə çalışırlar. Biz sizin yanınızda olacağıq.

Moderator Rebekka Makflafin-İstham: Təşəkkür edirəm, Zati-əliləri. Növbəti sual Maksim Şevçenkodandır.

Maksim Şevçenko: Cənab Prezident, gözəl Şuşaya dəvətə görə təşəkkür edirəm. Mən onu xarabalıq vəziyyətində görmüşəm. Mən onu Vətəni ilə əlaqədən məhrum olanda, qəm-qüssə içində görmüşəm. Mən 2000-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan ilə Ermənistan arasında humanitar danışıqlar üzrə bir cəhdə iştirak etmişəm və sairə. Ona görə də indi işğaldan azad edilmiş ərazilərin belə dirçəlişini gördəndə Azərbaycan davam etdirəndir. Gördüyünüz işlərə görə Sizə və Sizin şəxsinizdə bütün Azərbaycan xalqına dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Maksim Şevçenko: Mən bu fikri davam etdirəcəyəm. Yalan məlumatlar çox vacib bir mövzudur. Rus dilində daha sərt səslənir - uydurulmuş hekayələr. Bu yalanlar nədən ibarətdir? Onlar bu gün Sizin haqqında danışdığımız kimi, Qərbin dünya xalqları üzərində hökmranlığını davam etdirməsinə, müxtəlif ərazilərə işarə edərək, öz siyasi və tarixi hekayələrini dünya xalqlarının üzərinə sırımağa davam etməyə imkan verən yalanlardır. Nədənə, bu rəvayətlər orada formalaşır. Kim harada yaşayıb, qədim tarixçilər kimə harada yaşamağa icazə veriblər, harada kimin nə haqqı var, çünki min il əvvəl haradadır filan yerdə filankəs nə yazıb, bu gün etnik təməllərə aparmaq və ya öz dövlətlərini yaratmaqla bağlı. Ona görə də Azərbaycan xalqı Sizin rəhbərliyinizlə bu yalana zərər vuranda, bu, əslində, bütün bu sistemin, XX əsrdə Osmanlı imperiyasının xarabalıqları üzərində formalaşan əldatma sisteminin məhv edilmişinin başlanğıcı idi. Xalqları öz Qərb ağalarına tabe etmək cəhdləri ilə Rusiya imperiyasının məhv etdiyi.

Cənubi Qafqazın taleyi ilə bağlı sualım var. Mənim çoxlu sayda azərbaycanlı dostları var, onların əksəriyyəti əslən Qərbi Azərbaycandır. Orada əcdadlarının qəbirləri var, onlar bu gün öz tarixi Vətənlərini, azərbaycanlıların yaşadığı yerləri ziyarət etmək imkanından məhrumdurlar. Müxtəlif xalqlara mənsub fərqli dinlərin nümayəndələri min illər boyu orada yaşayıblar, yəqin ki, müəyyən müharibələr və münaqişələr olub, lakin bu ərazilər heç vaxt etnik təməllərə şahidlik etməyib. Sovet İttifaqının süqutundan sonra 300 minə

yaxın azərbaycanlı Qərbi Azərbaycandan, indiki Ermənistan ərazisindən qovulub. Deyirlər ki, bu proses hələ 1980-ci illərdə başlayıb. Bu barədə mənə müxtəlif versiyalar söylədilər. Amma indi burada, Siz dediyiniz kimi, keçmişin davamı olaraq hər hansı əlavə fikirlər söyləmək istəmirəm. Gələcək - humanitar əməkdaşlıqdır. Sualım belədir, biz azərbaycanlıların öz Vətənlərinə heç olmasa, qonaq kimi gələ bildiyi günü görə biləcəyik? Bəlkə də kimsə orada yaşamaq istəyəcək. Dostları var, onlar orada, Göyçə gölünün, ermənicə Sevvan gölünün sahillərində necə yaşadıklarını hələ də xatırlayan yaşlı insanlar, - yeri gəlmişkən, onların çoxu ermənicə bilir, - bu gün onlar bu imkanlardan məhrumdurlar. Mənim tanıdığım ermənilər var ki, onların bir çoxu eynilə Azərbaycana gəlmək istədilər, hansı ki, nosilləri üçün vətən olub. Ona görə də bu humanitar mübadilə, ədalətli, Qafqazın öz əraziləri ilə əsl bütövlüyünün bərpası, etnik təməllərinin olmasına prosesi haqqında nə düşüncənizdir? Bu, zənnimcə, Gürcüstan da aiddir. Burada mənim mövqeyim dəyişməz olaraq qalır. Hər bir gürcü qovulduğu torpaqlara qayıtmalıdır. Mən bunu bir Rusiya vətəndaşı kimi cəsarətlə deyirəm. Bu prosədə hər hansı irəliləyiş olacaqmı? Azərbaycanlılar öz Vətənlərini - Qərbi Azərbaycanı görəcəklərmi?

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun, sualınıza görə təşəkkür edirəm. Bu məsələ ilə bağlı nə düşündüyüm barədə cavab vermədən əvvəl demək istərdim ki, azərbaycanlılar hələ XX əsrin əvvəllərində - 1918-ci ildə və müharibədən dərhal sonra, - mən İkinci Dünya müharibəsini nəzərdə tutaram, - Qərb ölkələrində yaşayan ermənilərin Ermənistanı köçürülməsi və onların yerləşdirilməsi kimi tam düşünlü bir bəhanə ilə indiki Ermənistan ərazisindən deportasiyaya məruz qalıblar. O vaxt, 1940-1950-ci illərdə sovet hökuməti tərəfindən bir neçə qərar qəbul edildi və yüz minlərlə insan Qərbi Azərbaycanda yaşadıkları, məskunlaşdıkları ərazilərdən sürgün olundu. Yaşayış üçün yararlı, zəngin, Göyçə və digər yerlərdəki təbii-iqlim şəraitindən tamamilə fərqli olan Kür-Araz ovalığına deportasiya edildi. Onların çoxu, sadəcə, dözə bilməyib və vəfat edib. Həm də prinsipcə hər şey, əlbəttə, 1980-ci illərin sonlarında baş verən etnik təməllərə başladı. Çünki yenə də sualın əvvəlində yalan rəvayətlərlə bağlı dediyiniz o səhifələrə qayıdaraq, bütün bunlar barədə Qərbin, o cümlədən Rusiyanın, 1990-cı

illərin Rusiyanın media məkanında danışılmayıb. Onlar bu barədə susublar. Qafan bölgəsində və başqa rayonlarda azərbaycanlıların Ermənistan ərazisindən vətəncəsinə deportasiyası haqqında tamamilə susub, Ermənistanın yalan hekayəsinə dair yüz faizli birtərəfli meyl var idi. Prinsipcə, elə hər şey də buradan başladı. Bu, sonradan böyük yanğına çevrilən qığılcım idi. Beləliklə, xalqımız deportasiyanın bütün əzablarını yaşadı.

Konkret suala gəlincə isə, mən əminəm ki, həmin gün mütləq gələcək. Burada biz, əlbəttə ki, Ermənistan rəhbərliyinin siyasi iradəsinə, bəyan etdiyi demokratiyaya və qanunun aliliyi prinsiplərinə sadiqliyinə ümid bəsləyirik. Bilirsiniz, hələ ötən ilin sentyabrında antiterror əməliyyatı keçirilməmişdən əvvəl, biz Qarabağın erməni əhalisinin nümayəndələrini dəfələrlə görüşür, söhbətlərə davət etmişdik. Mən parlamentin üzvləri arasında Prezidentin xüsusi nümayəndəsini təyin etdim, o, Qarabağın erməni əhalisi ilə təmasların qurulması və onların sonrakı yaşayışının və həyat fəaliyyətinin müəyyənləşdirilməsi üçün xüsusi olaraq təlimləndirildi. O vaxt Qarabağ ermənilərinin nümayəndələri ilə hətta ilk görüşünə də nəzarətimiz altında olmayan ərazidə, Xocalıda, Rusiya sülhməndlik kontingentinin bazasında baş tutdu. Ancaq biz həm də o vaxt təklif etdik ki, növbəti görüş artıq nəzarətimiz altında olan ərazidə baş tutsun. Lakin o vaxtı separatçı rejim bundan imtina etdi. Bir neçə ay ərzində biz onları iki dəfə görüşə dəvət etdik və iki dəfə imtina etdilər, bundan sonra isə prosədə iştirak etməyə çalışan bir çox beynəlxalq oyunçular bizə sual ilə müraciət etdilər: bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləşdirilməyə məcbur olduq. Layihəyə giriş açıqdır. Düşünürəm ki, bu problemlə maraqlananların çoxu onun məzmunu ilə tanış olub. Orada hər şey aydın şəkildə qeyd edilmişdir. Onların orada, Azərbaycan ərazisində hansı şərtlər daxilində - vətəndaşlığı qəbul edə bələrlər, hansı şərtlərlə qəbul ediləcək, bəs onların həyat fəaliyyəti necə təmin ediləcək? Ona görə də biz reintegrasiya layihəsinə, sadəcə olaraq, internetdə yerləş

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 4-cü səh.

Bununla yanaşı, mətn üzərində danışıqlar davam edir. Deyə bilmərəm ki, xarici işlər nazirləri növbəti görüşü nə zaman keçirəcək? Bu gün mən daha az nikbinəm. Çünki bildiyiniz kimi, baş nazir Paşinyan mənimlə Britaniyada görüşməkdən imtina etdi. Bu, Britaniya Hökumətinin təşəbbüsü idi. Təklif o idi ki, bizim aramızda belə bir görüş keçirilsin, həmin Oxford tədbiri çərçivəsində. Ermənistan tərəfi bu təklifi rədd etdi. Biz buna çox təəccübləndik, çünki dörd ay bundan əvvəl Kansler Şolts Münxen şəhərində bənzər bir görüş təşkil etdi. O, görüşdə iştirak etdi, 5-6 dəqiqə ərzində bizimlə bir yerdə oldu, sonra otağı tərk etdi. Detallar bu idi. Belə bir format düşünülmüşdü ki, o, giriş sözdündən sonra otağı tərk etsin. Beləliklə, görüşümüz ikitərəfli qaydada davam etdi. Britaniya Hökuməti də eyni təklifi verdi. Görüşdə Britaniyanın Baş naziri iştirak edəcəkdə və sonra çıxacaqdı. Baş nazir Paşinyan bundan imtina etdi. Yəni o, mənimlə danışmaq istəmirsə, hansı sülh sazişindən söhbət edə bilər? O, Britaniyanın Baş naziri ilə danışmaq istəmirsə, Londonda və Oksfordda niyə səfər edirdi? Yəni bir sıra məsələlərdə çox ciddi ziddiyyət var. Ancaq biz baxacağıq, dediyim kimi, mən Londonda dünən qayıtmışam. Bir istiqamət mötədirdir - sülh sazişinin mətni, digəri isə, əlbəttə ki, dediyim kimi, Ermənistan konstitusiyasıdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Çox təşəkkür edirəm. Professor Paulo Liebl Fon Şirak, söz sizindir. O, Vaşinqtonun Bey Atlantik Universitetini təmsil edir.

Paulo Liebl Fon Şirak: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Mən ötən il də bu tədbirdə iştirak etmişəm. Bir daha təşəkkür edirəm ki, məni dəvət etmişiniz. İcazənizlə, Qərbi Azərbaycan məsələsinə toxunmaq istəyirəm. Biz Vaşinqtonda bir neçə gün öncə Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndəsi ilə də görüşdük, bunu ətrafı müzakirə etdik. Biz bilirik ki, bu məsələ ilə bağlı necə qorəzli işıqlandırma var. Üç yüz min azərbaycanlın oradan didərgin salınması ilə bağlı heç kəsə məlumat yoxdur. Burada hər hansı kompensasiya edilməyib, bunun hər hansı bir əsaslandırılması olmayıb, təqdim edilməyib. Mən şadam ki, belə bir görüş keçirildi və biz məlumatlandırıldıq.

Mənim sualım COP29-la bağlıdır. Bildiyiniz kimi, Qərbin dünyanı həyatına təsir və dekarbonizasiya ilə bağlı üç iddiaları var. Ola bilər, bu, bu gün baş verməyəcək, yaxşı fikirdir. Ancaq bu, nə qədər realdır? Mən səmimi şəkildə deyə bilərəm ki, neft-qaz aktuallığını saxlayacağıq. Mən ABŞ-ni təmsil edirəm və orada biz məsələyə 100 milyardlarla dollar xərcləmişik. Ancaq ötən il ABŞ tarixində neft-qaz sahəsində ən böyük hasilata nail olundu. Bu, Bayden Administrasiyası dövründə baş verdi. O administrasiyaya ki, "yaşıl enerji" məsələsinə sadıqdır və mənim sualım bundan ibarətdir. Siz tezliklə COP29-a evsahibliyi edəcəksiniz. Siz neft-qaz hasil edən ölkəsiniz. Siz ötən il dediniz ki, biz bərpaulanan enerji sahəsində irəliləyəcəyik. Siz hər iki istiqamətdə irəliləyə bilərsiniz. Burada Siz bu narrativləri bir növ idarə edə bilərsiniz. Yəni Sizin dünyaya mesajınız nədən ibarətdir? Bəli, biz "yaşıl enerji"yə sadıq, ancaq bu texnologiya hələ tam hazır deyil. Bunlar çox bahalı təşəbbüslərdir. Dünya buna hələ hazır deyil və Siz qeyd etdiyiniz kimi, ölkəniz Qlobal Cənub və Qlobal Şimala körpü ola bilər. Siz neft hasilatçısı, Sizin ölkədən İtaliyaya qədər uzanan boru kəmərləriniz var. Sizin bu baxımdan - hibrid atmosferdə yaşamaqla bağlı, yəni həm faydalı qazıntı növlərindən istifadə edərək, həm də yeni bərpaulanan enerjiyə diqqətin təmin edilməsi ilə bağlı mesajınız nədən ibarətdir? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Mənim mesajım qısa şəkildə ola bilər. Mən deyirdim ki, riyakarlığa son qoyulmalıdır. Mən deyə bilərəm ki, ötən görüşümüzün gündəlik Azərbaycan bərpaulanan enerji sahəsində böyük nailiyyətlərə imza atıb. Biz ən böyük Günəş-elektrik stansiyasını - 230 meqavat gücündə stansiyanı istifadəyə verdik. İndi isə 240 meqavatlıq külək-elektrik enerjisi stansiyası ilə bağlı işlər yekunlaşır və tezliklə biz 240 meqavatlıq Günəş-elektrik stansiyasının açılışını edəcəyik. Birinci layihə "Masdar" şirkəti, ikinci layihə isə "Acwa Power" şirkəti tərəfindən həyata keçirilir. Üçüncüsü isə, BP tərəfindən inşa ediləcək. Yəni bunlar dünyanın aparıcı enerji şirkətləridir. Bununla yanaşı, ötən ay Bakıda biz üç Günəş və külək-elektrik stansiyasının təməlini qoyduq, ümumi həcm bir qıqavattır. Biz bu sahədə çox böyük işlər görürük. Böyük potensialımız var, həm texniki, həm də iqtisadi potensialımız. Texniki baxımdan dənişdirməyə imkan var, iqtisadi baxımdan quruda Günəş və külək stansiyalarının potensialı göstərir ki, biz 27 qıqavat həcm istehsal edə bilərik, yəni həcm böyükdür.

Bununla yanaşı, biz texniki əsaslandırma işləri həyata keçiririk. Söhbət Xəzər dənizindəki külək-enerji stansiyalarından Rumınyaya Qara dənizin dibi ilə uzanacaq elektrik kabel layihəsindən gedir. Orada da potensial dörd qıqavattır. Biz "Acwa Power" şirkəti ilə saziş imzaladıq ki, istehsal edilən bərpaulanan enerjinin saxlanması şəraiti olmalıdır, imkanlar olmalıdır. Çünki bu, ən böyük problemdir. Siz bunu istehsal edə bilərsiniz, ancaq bir növ nəhəng bir batareyə şəkildə inşa ediləcək bu layihə. Ona görə də biz oraya həm sərmayə cəlb edirik və bu iş öz sərmayəmizi də yatırır. Bununla yanaşı, bu, bizə imkan verəcək ki, töbi qaza qonaş edək. Bu gün Avropanın bizim qaza böyük ehtiyacı var. Mən nəyə görə dedim ki, gəlin, riyakarlığa son qoyaq?! Bir tərəfdən Avropa bizdən xahiş edir ki, hasilatı artırmaq və onu Avropaya nəql edək. Çünki onların buna ciddi ehtiyacı var. Digər tərəfdən, onlar bunu maliyyələşdirmirlər və bu, mənim avropalı həmkarlarımızla müzakirələrimdə mövzudur. Avropa İnvestisiya Bankı faydalı qazıntı yanacağı ilə bağlı layihələri maliyyələşdirməyi təmənlə dayandırır. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, demək olar ki, bu sahəyə maliyyə ayırmır. "Cənub qaz dəhlizi" - bu, 3500 kilometr uzunluğunda olan iqtisadiyətə edilmiş boru kəməridir, tam həcmdə, 100 faiz həcmə işləyir. Bu gün Avropa ölkələrinə

rinin əlavə qaza böyük ehtiyacı var. Biz Sloveniyadan olan bir şirkətlə saziş imzaladıq və bu da Azərbaycanın doqquzuncu tərəfdaşdır ki, bizim qazın istehlakçısı olacaqdır. Ancaq Avropanın maliyyə institutları bunu maliyyələşdirmir. Onlar istəyirlər ki, biz "Cənub qaz dəhlizi"ni 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə qədər genişləndirək. Söhbət TANAP-dan gedir və TAP-ı 10 milyarddan 20 milyard kubmetrə çatdırmaq. Biz oraya milyardlarla pul yatırırıq. Deyə bilərəm ki, "Cənub qaz dəhlizi"ni yaratdıq sərmayənin hələ də tam mənfəətini götürməmişik və bizim neft-qaz sahəsindən əldə etdiyimiz gəlir hələ də bu borcun ödənilməsinə yönəlib. Onlar gözləyirlər ki, biz oraya milyardlarla vəsait yatırmaq və eyni zamanda deyirlər ki, 10 ildən sonra Avropa İttifaqının qaza ehtiyacı yoxdur. Yəni biz ağılsızlıq ki, onların ehtiyacı olmadığı qaza 10 milyardlarla vəsait qoyaq? Yəni sonra da deyək ki, bizim qazımız haradadır. Yəni mənim mesajım o oldu ki, gəlin, bu oyuna son qoyaq, faydalı qazıntı yanacağı olmadan yaşamaq mümkün deyil. Bu, birincisi.

İkincisi, mən bilirəm ki, Avropa şirkətləri bərpaulanan enerjiyə nə qədər yatırım edirlər. Mən bunu təqdir edirəm. Ancaq beynəlxalq ekspertlərin hesabına görə, nə qədər etsələr də, bu, dünyanın və Avropanın ehtiyacını tam ödəyə bilməyəcək və ona görə də biz həmin kabel üzərində işləyirik. Layihə təkəb və deyil. Biz Özbəkistan və Qazaxıstanla bir neçə ay bundan əvvəl Xəzər dənizinin dibi ilə gedəcək elektrik kabeli haqqında saziş imzaladıq və bunun texniki əsaslandırılması olacaq. Onların da bu sahədə təcrübəsi var. Bizim planlarımız istədiyimiz kimi həyata keçsə, Özbəkistan və Qazaxıstandan Xəzər dənizindən keçəcək Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Rumıniyaya uzanacaq kabel xətti inşa edə bilərik. Yəni bu layihə "Cənub qaz dəhlizi"ndən də daha böyük layihə olacaq. Amma bizim əməkdaşlığa, eyni zamanda koordinasiya ehtiyacımız var.

Bu günə qədər doqquz və ya on dəfə, hər ilin fevral ayında "Cənub Qaz Dəhlizi"nin Məşvərət Şurasının iclası keçirilib. İclasda onların ölkədən nümayəndələr iştirak edir. Buna sədrliyi Azərbaycan və Avropa İttifaqı edir və bu mövzuların biri də möhür "yaşıl enerji"dir. Biz sinerjinin tərəfdaşlarıyıq. Yəni bir işi görüb, digərini görməmək, bu, mümkün olmayacaq. Burada şüurlu yanaşma və hom istehsalçı, hom tranzit, hom istehlakçı ölkələr arasında maraqların balansı olmalıdır.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Çox sağ olun, cənab Prezident. Bu,

COP29-un da əsas mövzularından biridir. Növbəti sual Ramis Yunisdəndir.

Ramis Yunis: Hörmətli cənab Prezident, Sizi Qarabağın tacı olan müqəddəs Şuşa şəhərində salamlamaq mənim üçün böyük şərəfdir. Bu fürsətə görə mən şəxsən Sizi öz dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Allah Sizdən razı olsun, Allah Azərbaycan xalqını qorusun!

Prezident İlham Əliyev: Vətəna xoş gəlmisiniz.

Ramis Yunis: Təşəkkür edirəm. Cənab Prezident, nəzərə alsaq ki, bu gün bu möhtəşəm tədbirdə çoxlu sayda hörmətli qonaqlar iştirak edir, icazənizlə, mən öz sualımı ingilis dilində Sizə ünvanlayım.

Prezident İlham Əliyev: Buyurun. **Ramis Yunis: Təşəkkür edirəm. Hörmətli cənab Prezident, mənim üçün burada - müqəddəs Qarabağın müqəddəs Şuşa şəhərində olmaq böyük şərəfdir. Bu imkana görə təşəkkür edirəm. Mənim sualım ABŞ-Azərbaycan əlaqələri barədədir. Bildiyiniz kimi, noyabrda ABŞ-də seçkilər olacaq. Siz seçkilər haqqında cənab Qusmanın sualına çox gözəl diplomatik cavab verdiniz. Mənim sualım seçkilər barədə deyil. Eyni zamanda Sizin hər iki - həm Respublikaçılar, həm Demokratlarla əlaqələrdə yaxşı təcrübəniz var. Cənab Prezident, Sizə, Demokratlar və ya Respublikaçılar administrasiyalarından hansı ilə daha yaxşı əməkdaşlıq olacaq, hansı dəyişikliklər olacaq?**

Prezident İlham Əliyev: Bir daha sizi bu uzun illərdən sonra Vətəndə salamlamaq xoşdur. Əlbəttə ki, Azərbaycan-ABŞ əlaqələri, onun görünən tərəfi haqqında danışıqda, bizim Respublikaçılar hakimiyyəti ilə daha nəzərəcarpacaq dərəcədə uğurlu və nəticəyönümlü əlaqələrimiz olubdur. Siz mənim Amerika liderləri ilə əlaqələrimə, təmaslarımıza nəzər salsanız, bu, aydın olar. Eyni zamanda Prezident Trampın prezidentliyi dövründə bizim çox səmərəli əməkdaşlığımız olub. Bu əməkdaşlıq qarşılıqlı hörmət üzərində qurulmuşdur və qarşılıqlı dəstəyin yüksək qiymətləndirilməsindən ibarət idi.

Bizim ABŞ-lə münasibətlərimiz, demək olar ki, hər zaman sabit olub. Əlbəttə ki, müəyyən enişli-yoxşulu dövrlər olub və o da bizim günahımız deyildi. Çünki bəzən Azərbaycanla bağlı müəyyən şübhəli gözləntilər olub. Digər tərəfdən, onlar bizim siyasi həyatımıza müdaxilə etməyə çalışsınlar, siya-

si müxalifəti maliyyələşdirmək cəhdləri ediblər. Bu cəhdlər birbaşa və ya müəyyən QHT-lər vasitəsilə olub. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan balaca ölkədir və Bakıda hər kəs hər şeyi bilir. Ona görə bunu gizlətmək çətin olardı. Bütün bu enişli-yoxşulu dövrlərə baxmayaraq, biz münasibətlərə strateji, vacib mövqeden yanaşmışıq və biz burada mümkün qədər ölməyən gələni etməyə çalışmışıq. Xüsusilə də bizim praktik baxımdan sülhməramlı əməliyyatlarda iştirakımızı nəzərdə tuturam.

Bildiyiniz kimi, bu əməliyyatlar başlandı Azərbaycan ilk qeyri-NATO ölkəsi idi ki, Əfqanıstanda həmin əməliyyatlara qoşuldu və oradan sonuncu çıxdı. ABŞ qoşunları ölkəni tərk etdi və daha dəqiq desək, oranı qoyub qaçdılar. Biz hələ də orada idik. Biz Türkiyənin Silahlı Qüvvələri ilə birlikdə hava limanını tərk edən sonuncu ölkələr olduq. Bu idi bizim tərəfdaşlığımız. Əfqanıstanla bağlı onların bizə ehtiyacı var idi. Mən xatırlayıram ki, ABŞ-nin yüksək rütbəli məmurları və nəqliyyat komandanlığı, Müdafiə Nazirliyinin nəqliyyat komandanı Azərbaycanla dolaşaraq gəlirdilər və bizə minnətdarlıq bildirirdilər ki, Azərbaycan "Şimal şəkə" adlandırılan bir dəhliz idi və biz onun tərkib hissəsi idik. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Əfqanıstana gedən əsas marşrut çox çətin marşrut idi. Ancaq Əfqanıstanda missiya başa çatdıqdan sonra onların etdikləri nə oldu? Onlar yenidən bizə qarşı sanksiyaları bərpa etdilər. Mən 907-ci düzəlişdən danışıram. Buna heç bir məntiqi əsaslandırma və izah təqdim etmədən, bu da onların bizə təşəkkürü. Uzun illər ərzində biz onlara qarşı etdiyimiz və yaxşı tərəfdaş olduğumuzun müqabilində Azərbaycan xalqı nə düşüncə bilər bu administrasiya haqqında? Yəni, deməli, siz onlara lazım olanda olursunuz yaxşı bir adam, yaxşı bir ölkə, sizin haqqınızda təriflər yağdırırlar. Onların sizə ehtiyacı olmayanda növbəti sizə biganə yanaşırlar, hətta sanksiyalar tətbiq edirlər. Nəyə görə? Çünki biz suverenliyimizi və ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik. Mən bunu, demək olar ki, bütün liderlərdə deməmişəm bir neçə gün öncə Oksfordda - Britaniyada. Çünki onlar hamısı mənə Ermənistan haqqında, sülh sazişi haqqında suallar verirlər. Sanki Avropada bütün məsələlər həll edilib və Ermənistan-Azərbaycan məsələsi yerdə qalan yeganə problemdir. Mən təəccüb edirəm ki, onlar hər zaman bütün söhbətlərdə bu məsələni qaldırırlar. Mən heç vaxt Avropa liderləri və ya digər liderlərlə danışıqda bizə, mənə şəxsən aid olmayan heç bir məsələni müzakirə etməmişəm. Mən bu görüşlərdə onlara izah etməyə çalışdım ki, bizim etdiyimiz

sizin dəstəklədiyiniz tərəfin hərəkətlərindən heç nə ilə fərqlənir. Fərq ondan ibarətdir ki, bütün milyardlarına rəğmən, onlar uğursuz oldular, biz isə bunu bacardıq. Biz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini geri qaytardıq. Bunu hərbi və siyasi yolla etdik və dərhal bizə qarşı sanksiyaları tətbiq etdilər. Yəni, bu, çox mayusedicə bir haldır. Həmin o müxtəlif bəyanatlarda bizə qarşı istifadə edilən terminlər, yəni "Azərbaycanla bundan sonra əlaqələr əvvəlki kimi ola bilməz", belə bir bəyanat verildiyi, amma nə oldu? Yenidən adi qaydada əlaqələr qayıtdı. Yəni biz həmin o şübhəli gözləntiləri təmin etmək üçün heç bir şey etmədik, heç bir addım atmadıq. Ona görə mən bir daha təkrar etmək istəyirəm və cənab Qusman da sualını verəndə artıq cavabı bildirdi. Sizə də təşəkkür edirəm ki, mənə bu barədə sual verdiniz.

Biz hazırkı ABŞ Administrasiyasının fəaliyyətindən, hərəkətlərindən dərin məyus olmuşuq. Bu, birtərəfli yanaşmadır. Qafqazda ayrıca xətlərin çəkilməsi olduqca təəccüblüdür. Bildiyiniz kimi, ABŞ Dövlət katibi, Avropa Komissiyasının prezidenti və onların bir növ xarici işlər naziri hesab edilən ali komissarı Brüsseldə görüşdülər. Bu görüşdə onlar Ermənistanın hərbi baxımdan maliyyələşdirilməsi məsələsinə müzakirə etdilər. Onlar hərbi sahədə maliyyə ayırmaq məqsədini güdürürlər və bu, bizim üçün tamamilə qəbul edilməzdir. Biz bəzən açıq, ictimai şəkildə, bəzən də pərdəarxası məsələlərə yaxşı veririk ki, Azərbaycanın maraqları Cənubi Qafqazda təmin edilməlidir. Kimsə bizim maraqlarımızı görməyən gələcəyə çalışsa, əlbəttə ki, onlar yanılacaqlar və uğursuzluğa düşəcəklər. Biz əlbəttə ki, ABŞ-də prezident seçkilərindən natiqələrimizin əslilə olmayaraq, mənə somini deyirəm ki, anti-Azərbaycan fəaliyyətin bir hissəsi prezident seçkiləri ilə bağlıdır. Onlar ermənistan səsliyinə qazanmaq istəyirlər. Ona görə də zənnimcə, məqsəd möhür elə bundan ibarət idi. Mən tamamilə obyektiv olmağa çalışıram. Ümid edirəm ki, seçkilərdən sonra ABŞ-də və Avropada Azərbaycan haqqında, bizim potensialımız, rolumuz haqqında daha yaxşı anlayış olsun. Yəni biz şou qurmuruq, öyünmürük. Biz bilirik potensialımız nədən ibarətdir və bunu bizimlə əməkdaşlıq edən hər kəs bilir. Bu potensialdan çox niyyət, xoş məram, konsolidasiya, tərəfdaşlıq üçün istifadə edilməlidir və biz demonizasiya qurbanı olmamalıyıq. Mən cənab Prezident Trampı "Vaşinqton Post" və "Nyu York Tayms"ı "feyk nyus" adlandırmasını artıq qeyd etdim. Yəni "Vaşinqton Post" təsəvvür etdik ki, redaktorlar səviyyəsində onlarla məqalə dərc etdi. Məni diktator, satrap adlandırılar. Hikmət Hacıyev bunu bilir. Yəni bir daha Ramis, sizi görməyə şadam. Vətəna xoş gəlmisiniz.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Zati-əliləri, bizim yenə də müəyyən suallarımız var.

Prezident İlham Əliyev: Buyurun, davam edək.

Rebekka Maklaflin-İstham: Cordan Morqan, buyurun, xahiş edirəm, ayağa qalxasınız.

Cordan Morqan: Cənab Prezident, bir daha Şuşada olmağımızdan məmnunam və təşəkkürlərə təşəkkür edirəm. Mən Londonda fəaliyyət göstərən QHT-də çalışıram. Bizim əsas istiqamətimiz Fələstin-İsrail münaqişəsidir. Azərbaycanın mövqeyi nədən ibarətdir ki, Qazaxıstan bölgəsində sülh təmin edilsin, ən azı atəşkəs təmin edilsin?

Prezident İlham Əliyev: Mən bir neçə dəfə öz mövqeyimi bildirmişəm ki, bu münaqişə on qısa zamanda dayandırılmalıdır, ona son qoyulmalıdır. Biz uzun illər ərzində siyasi və iqtisadi baxımdan Fələstinə dəstək göstərmişik. Biz onların müstəqil dövlət qurmaq arzusunun hər zaman dəstəklənmişik.

Ardı 6-cı səh.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 5-ci sahə.

Yaxın Şərqdə sülhün təmin edilməsi baxımından iki dövlətli həll yolu yeganə çıxış yoludur: Fələstin dövlət qurmalıdır və Şərqi Qüds onun paytaxtı olmalıdır. Yəni bu mövqə dəfələrlə tərəfimizdən vurğulanıb. Biz BMT-də seçkilər zamanı da mövqeyimizi bildirmişik, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında və digər beynəlxalq təsisatlarda bununla bağlı mövqeyimizi açıq şəkildə ifadə etmişik. Bu mövqə dəyişməz və aydın olaraq qalır. Bu münaqişə dərhal dayandırılmalıdır. Biz birlik ki, hazırda müxtəlif vasitəçilik səyləri var. Biz heç bir zaman heç bir yerdə vasitəçi olmağa çalışmamışıq, o yerlərdə ki, bizi heç kəs dəvət etməyib. Əlbəttə, bizə belə bir dəvət daxil olsa, biz öz rolumuzu oynayıb töhfə verə bilərik. Ancaq Ərəb Liqası daha fəal olmalıdır və münaqişəyə dair daha açıq mövqə ifadə etməlidir. Bu, mənim Prezident olaraq mövqeyimdir ki, Ərəb Liqası bir təşkilat olaraq burada daha çox iştirak etməlidir. Bunun obyektiv səbəbləri var.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Mariana Qonçaruk ukraynalı jurnalistdir. Buyurun, söz sizindir.

Mariana Qonçaruk: Hörmətli cənab Prezident, mən Ukrayna təmsil edirəm. Əvvəlcə, mən ölkəmə - Ukrayna humanitar dəstək göstərdiyinizə görə Sizə təşəkkür edirəm. Ermənistanın hərbi təcavüzü ilə yanaşı, Azərbaycan beynəlxalq mediada dezinformasiyanın da qurbanı olmuşdur. Bizim üçün Azərbaycanın bu dezinformasiya ilə mübarizə sahəsində təcrübəsi çox vacibdir. Çünki bu gün Ukrayna, bildiyiniz kimi, Rusiyanın həm hərbi, həm də informasiya təcavüzünün qurbanıdır. Bizim kimi ölkələrdə Sizin təvsiyənizə nədən ibarət olar ki, biz haqqıqları necə çatdırmalıyıq və bizim nümayəndələrimiz bu sahədə necə əməkdaşlıq edə bilərik?

Prezident İlham Əliyev: Humanitar dəstəyimizi qeyd etdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Bu gündə biz Ukrayna xalqına humanitar və maliyyə dəstəyi göstərmişik. Qırx milyon avroya yaxın yardım edilmişdir və bu yardım davam edir, tamamilə şəffaf yardımdır. O, humanitar xarakterlidir. Biz Ukraynada bir neçə, xüsusilə İrpen şəhərində sosial infrastrukturun bərpasına həyata keçirmişik. Bu dəstək davam edəcəkdir. Ukraynalı uşaqlar Azərbaycanla gəlir, burada reabilitasiya keçirlir. Biz kömək üçün olimpiadadan gələnə dəstək verəcəyik. Çünki birlik ki, sizin bu sahədə böyük probleminiz var.

Mediada gəldikdə, hazırda Ukrayna daha yaxşı vəziyyətdədir. Çünki Qərbi media sizin tərəfinizdədir. Yəni bu gün CNN, BBC, "France24", hətta yapon mediası, Koreya mediası, bütün Qərb və digər media kanalları sizə dəstəkləyir. Bu, bizim vəziyyətdən tamamilə fərqlidir. Ona görə mən burada məsləhətçi olmaq istəməzdim. Əlbəttə, iki ölkə arasında müharibə davam etdiyi vaxtda siz onu gözləyə bilməzsiniz ki, qarşı tərəf sizin haqqınızda nəse bir məsələ qələ dərc etsin və ya material yayımlasın. Ona görə münaqişə - Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi bitəndən sonra, yəni artıq bundan xeyli vaxt keçib, hələ də baxırınsınız ki, Ermənistan və Azərbaycan mediasında məsələ bir məqalə belə dərc edilə, o adam xain adlandırılır. Ona görə də siz gözləyə bilməzsiniz ki, Rusiya mediasında və ya onlara yaxın olan mediada ölkəniz haqqında məsələ bir məqalə və ya material dərc edilsin. Yəni deyərim, bu gün bütün dünya mediası sizin tərəfinizdədir. Ancaq görsünüz ki, bu, heç də müharibənin dayandırılması üçün kifayət etmir.

Oksforddakı tədbirlərdə Ukrayna mövzusunda böyük vaxt ayrılışdı. Mən deyərəm ki, həm açıqda və həm bağlanmış sessiyada, həm plenar sessiyada liderlərin çıxışlarının 90 faizi Ukraynaya həsr edilmişdi. Ona görə bu gün sizin çox güclü dəstəyiniz

var. Ancaq yenə də bu, müharibənin dayandırılması üçün kifayət deyil.

Eyni zamanda mənim müşahidələrimə görə, müəyyən vasitəçilik göstərmək səyləri var. Ancaq bu, əlbəttə, hər iki tərəfdən asılı olan məsələdir, hər iki tərəf danışıqlar aparmağa hazırdır. Zənnimcə, danışıqlar lazımdır. Sizə bir analogiya gətirə bilərəm: bizim münaqişə davam etdiyi dövrdə Ermənistanla daimi prosesimiz var idi. Əlbəttə, onun heç bir notisi olmadı, ancaq bu proses davam edirdi. ATƏT-in keçmiş Minsk qrupu, - biz onların fəaliyyətindən narazı idik və buna haqqımız da var idi, ancaq buna baxmayaraq, bu proses davam edirdi, danışıqlar var idi. Mən Ermənistan liderləri ilə dəfələrlə görüşmüşəm, indiki hakimiyyət və ondan əvvəlki prezidentlərdə də danışıqlar aparmışam. Ona baxmayaraq ki, əvvəlki iki prezident Azərbaycanla qarşı soyqırımın törəndirən, xüsusilə də Xocalıdakı soyqırımın törəndirənlər idi. Bu, mənim üçün heç də xoşagəlməz hal deyildi ki, mən məcbur onlarla əl ilə görüşürdüm. Ancaq mən bunu sülh naminə və ərazilərimizin azad edilməsinə naminə edirdim və Prezident olaraq bütün hisslərimi, bütün emosiyalarımı kənara qoymalı idim. Yəni sən bu vəziyyəti dəyişərsən, emosiyalarımı kənara qoyacağam. Həmin görüşlər bizə kömək etdirmişdi ərazilərimizi bərpa edək? Məncə bəli, onların xeyri oldu. Detallara varamız istəmirəm, ancaq bir çoxları anlayır, mən nə haqda danışırıq və bütün o illər ərzində biz bunu edirdik. Elə bir dövr var idi ki, biz atəşkəsə razı olmalı idik. Bu, 1994-cü ildə baş verdi. Bu, çox çətin qərar idi, sizi əmin edirəm və dəfələrlə Qərb ölkələrindən gələn qonaqlar mənə sual verirdilər, bu məsələ necə həll edilə bilər? Mən onlara deyirdim: mənim atam Azərbaycanı mənə az sevmirdi və ya hər hansı bir azərbaycanlıdan az sevmirdi. Ancaq o, məcburən 1994-cü ildə bu atəşkəsə razı oldu, çünki ölkəni xilas etməli idi. O zaman Azərbaycan faktiki olaraq ordusu yox idi. Biz ordumuzu hələ yeni qururduq və bu proses sonra davam etdi və bu gün biz qürur duyula biləcəyimiz ordu qurmuşuq.

Əlbəttə, insan bəzən çətin qərarlar verməli olur və şəxsən mən 17 il idi ki, Prezident idim Qarabağı azad edərkən. Lazım olsaydı, biz daha 17 il gözləyordük ki, torpaqlarımızı azad edərdik. O zaman fərqi yoxdur kim prezident olacaqdı. Yəni bunun heç bir fərqi yoxdur. Bu hadisə bəlkə də bundan 50 il sonra baş verəcəkdə. Yəni burada insan ekoist olmalı deyil. Bu, mənimlə bağlı deyil, fərq etməz lider və prezident kimdir, bu, ləyaqət məsələsi idi və bizim tarixdən dərs

lərimiz olub. Təkrar edirəm, bəzən biz çətin qərarlar verməli idik ki, əsas məqsədimizə çataraq.

Yəni bu, uzun bir hekayədir. Ancaq bu baxımdan Azərbaycanın təcrübəsi maraqlı ola bilər. Yenə də deyirəm, media baxımından bütün dünya mediası sizin aranızda dayanıbdır. Sizin məsələ beynəlxalq mediada bizim münaqişə davam etdiyi dövrdə Ermənistanla daimi prosesimiz var idi. Əlbəttə, onun heç bir notisi olmadı, ancaq bu proses davam edirdi. ATƏT-in keçmiş Minsk qrupu, - biz onların fəaliyyətindən narazı idik və buna haqqımız da var idi, ancaq buna baxmayaraq, bu proses davam edirdi, danışıqlar var idi. Mən Ermənistan liderləri ilə dəfələrlə görüşmüşəm, indiki hakimiyyət və ondan əvvəlki prezidentlərdə də danışıqlar aparmışam. Ona baxmayaraq ki, əvvəlki iki prezident Azərbaycanla qarşı soyqırımın törəndirən, xüsusilə də Xocalıdakı soyqırımın törəndirənlər idi. Bu, mənim üçün heç də xoşagəlməz hal deyildi ki, mən məcbur onlarla əl ilə görüşürdüm. Ancaq mən bunu sülh naminə və ərazilərimizin azad edilməsinə naminə edirdim və Prezident olaraq bütün hisslərimi, bütün emosiyalarımı kənara qoymalı idim. Yəni sən bu vəziyyəti dəyişərsən, emosiyalarımı kənara qoyacağam. Həmin görüşlər bizə kömək etdirmişdi ərazilərimizi bərpa edək? Məncə bəli, onların xeyri oldu. Detallara varamız istəmirəm, ancaq bir çoxları anlayır, mən nə haqda danışırıq və bütün o illər ərzində biz bunu edirdik. Elə bir dövr var idi ki, biz atəşkəsə razı olmalı idik. Bu, 1994-cü ildə baş verdi. Bu, çox çətin qərar idi, sizi əmin edirəm və dəfələrlə Qərb ölkələrindən gələn qonaqlar mənə sual verirdilər, bu məsələ necə həll edilə bilər? Mən onlara deyirdim: mənim atam Azərbaycanı mənə az sevmirdi və ya hər hansı bir azərbaycanlıdan az sevmirdi. Ancaq o, məcburən 1994-cü ildə bu atəşkəsə razı oldu, çünki ölkəni xilas etməli idi. O zaman Azərbaycan faktiki olaraq ordusu yox idi. Biz ordumuzu hələ yeni qururduq və bu proses sonra davam etdi və bu gün biz qürur duyula biləcəyimiz ordu qurmuşuq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. "Radio Latviya"nın nümayəndəsi Ansis Boqustovs buyurun.

Ansis Boqustovs: Cənab Prezident, bizi buraya dəvət etdiyinizə görə təşəkkür edirik. Mən Avropa İttifaqının və bu regionun müəyyən ambisiyaları və iddiaları ilə bağlı sualına cavab almaq istəyəcəyəm. Siz ərazi bütövlüyünüzü bərpa etməsiniz. Bununla bağlı Sizi təbrik edirəm. Ancaq bu ərazilər minə ilə doludur və Siz bu işi necə görürsünüz və nə qədər aıla, keçmiş məcburi köçkünlər artıq qayıdıb? Rəqəmlər nədən ibarətdir? Daha nə qədər aıla qayıdacaq? Bu karbon neytrallığı məsələsinə gəldikdə, o əraziləri bildiyimə görə "yaşıl enerji" zonası elan etməsiniz. Halbuki Avropa İttifaqı hələ 2050-ci ilə qədər bu məsələni həll edə bilməyəcəkdir. Bunun necə edirsiniz? Hansı vəsait yatırılır? Bu maliyyə mənbəyi nədən ibarətdir? Neft-qaz pullarıdır? Eyni zamanda minaların təmizlənməsi prosesi necə davam edəcək? Həmin məsələni Ukraynaya da şamil etmək olar.

Prezident İlham Əliyev: Təəssüf ki, dünən insident baş verdi, üç nəfər minə partlayışı nəticəsində yaralandı. 2020-ci ildən bu yana 300-dən çox insan ya həlak olub, ya da yaralandı. Təəssüf ki, nəhayət, Ermənistanın biza verdiyi minə xərtiləri tamamilə yarasızdır, onlar dəqiq deyil. Əvvəl biz onlardan xahiş edəndə deyirdilər ki, - onların baş nazirləri mənə deyirdi ki, - bizdə xərtilər yoxdur. Ancaq sonra etiraf etməli oldular ki, xərtilər var, amma onlar tamamilə yarasız xərtilərdir.

Burada, əlbəttə ki, ən böyük maneə məhz minalardır. Bizim həmin ərazilərin reabilitasiyasının daha sürətli aparılması üçün infrastruktur layihələrinin və yaşayış binalarının inşasına başlamışdıq əvvəl o ərazilər minalardan təmizlənir. Təəssüflər olsun ki, bizim kifayət qədər resursumuz, təcrübəli heyətimiz yoxdur. Beynəlxalq təşkilatlar və şirkətlər bizə əlaqəli təklif

edirlər ki, hər bir kvadratmetrə təklif edilən qiymət 5-10 dəfə artıqdır. Çünki bizim də özümüzün Minatomizlomo Agentliyimiz və şirkətlərimiz var. Bu, nə qədər davam edəcək, bunu demək çox çətindir. Bu yaxınlarda Balkanlardan olan bəzi homkarlarımız mənə dedilər ki, hələ də onlarda minə partlayışı olur. Yəni Balkanlarda münaqişə illərdir sona çatmasın baxmayaraq, hələ də hallar baş verir. Təəssüflər olsun ki, biz də onilliklər ərzində bununla üzləşəcəyik. Bu gün bizdə olan məlumata görə, orada bir milyondan artıq minə basdırılıb. Ən qorxulusu o idi ki, 2020-ci ilin 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyannatından sonra - bizim Laçın dəhlizi üzərində nəzarətimiz olmadıqı dövrdə Ermənistanın minə qorxulu və onlar orada basdırılırdı. Biz bunu necə bilirək? Çünki o minaların üzərində "İstehsal tarixi 2021-ci il, Ermənistanında istehsal edilmişdir" yazılırlar. Yəni təsəvvür edin ki, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra belə onlar bizə qarşı minə terroru həyata keçirirdilər.

Qayıdış məsələsinə gəldikdə, dörd şəhərə və dörd kəndə vətəndaşlar artıq qayıdıblar. Azad edilmiş ərazilərdə artıq 8 minə yaxın əhali yaşayır. İlin sonuna qədər bu rəqəm 20 minə çatacaq. Bir neçə ay əvvəl biz 23 binaadın ibarət yaşayış kompleksini istifadə edə bildik, üç, dörd, beşmərtəbəli binalardır. Buraya yaxındır, oranı gedib görə bilərsiniz. Artıq orada sakinlər yaşayır. Yəni Qarabağda və Şərqi Zəngəzurd geniş reabilitasiya proqramı həyata keçirilir.

Bəli, siz düzgün qeyd etdiniz ki, Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan coğrafi baxımdan da eyni regiondur. Onlar "yaşıl enerji" zonaları elan edilib. Burada çox böyük potensial var, həm də Günəş elektrik enerjisi baxımından. Mənim bayaq qeyd etdiyim, BP tərəfindən inşa olunan Günəş elektrik stansiyası buraya yaxın yerləşən Cəbrayıl rayonunda tikiləcək. Naxçıvanda 500 meqavat gücündə Günəş elektrik stansiyası ilə bağlı böyük planımız var. İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra biz hidroelektrik enerjisi sahəsinə vəsait yatırılmışıq. Bu üç il ərzində 270 meqavat həcmində su-elektrik stansiyaları artıq fəaliyyətdədir. Zənnimcə, bu rəqəm 500 meqavata çatdırılacaq. Bu, bizə regionu tam əhatə etməyə kifayət edəcəkdir. Tam inteqrasiya olunmuş elektrik kabeli layihəsi həyata keçirildikdən sonra Qarabağda istehsal edilən elektrik enerjisi Azərbaycanın digər bölgələrinə nəql olunacaqdır.

Bizim əsas investorlarımız xarici şirkətlərdir. Azərbaycan burada kiçik pay sahibi kimi çıxış edir. Bu, o deməkdir ki, bizim ölkə

kədə biznes mühitimiz və sərmayə imkanlarımız, sərmayə qarşılığında gəlir ölkə edilməsi baxımından çox uğurlu bir mövqədəyik. Əks təqdirdə, heç kəs bura bir dollar belə vəsait qoymazdı. Dediym kimi, artıq iki qısqavata yaxın həcmə bağlı qərarlar verilib və ümumilikdə 10 meqavat həcmində saziş və memorandumlar imzalanıb. Gələn il buraya gələndə gözləyirik ki, bu region tamamilə "yaşıl enerji" regionuna çevrilsin.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Nailə Balayevaya söz vermək istərdim.

Nailə Balayeva: Təşəkkür edirəm. Mən "Reuters" xəbər agentliyini təmsil edirəm. Cənab Prezident, Rusiya Ukrayna ərazisindən Avropaya qazın neqlini 2025-ci ildə dayandıracaq. Azərbaycan Avropaya qaz neqlinin həcmi necə artırılacaq? Buna Ukrayna vasitəsilə Avropaya svop əməliyyatı çərçivəsində Slovakiyanı misal göstərmək olar. Bu, necə baş verə bilər? Bu, mümkündürmü? Avropaya 2027-ci il üçün həcmi iki dəfə artırılması mümkündürmü? Bu, Azərbaycan qazı olacaqdır və ya digər ölkələrdən də qaz həcmi cəlb edilə bilər?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Biz 2022-ci ilin iyul ayında Avropa Komissiyasının prezidenti ilə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalayanda qarşıya konkret hədəf qoyduq. Azərbaycan qazının Avropaya neqlini iki dəfə artırmaq öhdəlik deyil, bu, bizim hədəfimizdir. Biz bu hədəfə doğru irəliləyirik. 2021-ci ildə biz Avropaya 8 milyard kubmetr qaz neql edirdik. Bu il təkcə Avropaya 13 milyard kubmetrə yaxın həcmə neql ediləcək. Ümumi həcm isə 25 milyard kubmetr olacaqdır. 2027-ci il haqqında danışırsınız, biz Avropaya ixracı 16 milyard kubmetrə çatdırmalıyıq. Bu resursların Avropaya mövcud şəbəkə - "Cənub qaz dəhlizi", həm də onun interkonektorları vasitəsilə çatdırılması planlaşdırılır.

Ukrayna ilə Rusiya arasında müqaviləyə xitam verilməsi məsələsinə gəldikdə, Ukrayna və Avropa İttifaqı bizə müraciət edib ki, biz bu müqavilənin uzadılmasında yardımçı olaq. Hesab edirəm və mənə əla gəlir ki, hər iki tərəf burada maraqlıdır. Çünki Ukraynanın özünün bu qaza ehtiyacı var. Dünyanın qeyd etdiniz, Avstriya, Slovakiya kimi ölkələr də çox ciddi çətinliklə üzləşəcəklər. Onlar ya, - daşqın rəqəm demək istəmirəm, - digər mənbələrdən qaz almaq üçün yüzlərlə milyon dollar və ya avro həcmində əlavə pul verməli olacaqlar və fiziki olaraq da onların

əlavə qaz həcmə çıxışı olmayacaq. Çünki digər Avropa ölkələri kimi, bu iki ölkə də ən çətin vəziyyətdədir. Yəqin ki, məlumatınız var, Azərbaycan, - yenə də mövzuya qayıdıraq, - Rusiya qazını satmaqda ittiham edilirdi. Bu, tamamilə "feyknyus", yəni xəbərdir. Sizin üçün bir misal çəkim: bəli, biz Rusiya ilə 1 milyard kubmetr həcmində qazla bağlı müqavilə imzaladıq. Bazarlarda qiymət çox yüksək olanda Rusiya qazının qiyməti daha münasib idi və bu, tamamilə kommersiya prinsipli bir biznes sazişi idi. Dediym kimi, biz 25 milyard kubmetr ixrac edirik, yalnız 1 milyard ixrac etmişik. Yəni burada Rusiya qazının ixracı üçün hər hansı bir kanal olmaqda ittiham edilməmiş çox yanlış və necə deyirlər "feyk" xəbərdir.

Biz çox diqqətli olmalıyıq. Çünki hər bir şey bizi qane edir. Dediym kimi, səkkiz və bu yaxınlarda daha bir Avropa ölkəsi bizim müştərimizdir. Bizim "Abşeron" adlanan nəhəng qaz yatağı var. Bu il biz 1,5 milyard kubmetr qaz hasil edəcəyik, qarşından gələn illərdə bu rəqəm 5 milyard kubmetrə çatacaq. Gələn il biz "Azəri-Cıraq-Günəşli" yatağından əlavə qaz alacağıq. Yəni bizim heç bir ölkənin qazına ehtiyacımız yoxdur. Yəqin bilirsiniz, Türkmənistan qazının İran ərazisindən Azərbaycan vasitəsilə neql edilməsi də müəyyən səbəblərdən dayandı. Yəni bizim buna ehtiyacımız yoxdur. Ukrayna tərəfi və Avropa Komissiyası bizə müraciət edib. Biz Rusiya ilə bu baxımdan danışıqlar aparırıq. Biz burada yardımçı ola bilərik, bunu edəcəyik. Amma yenə də təkrar edirəm, bu sualınıza görə də təşəkkür edirəm ki, hər hansı bir ittihamlardan uzaq olmaq üçün biz hər hansı məhkəməliyi yol vermirik. Hesab edirəm ki, bu müqavilənin uzadılması mümkündür. Bu, Rusiya üçün də faydalı olacaqdır, çünki o istiqamətdə 50 milyard kubmetrdən artıq premium bazarında satılacaq qaz var. Biz bilirək ki, bu gün Rusiya digər bazarları da nəzərdən keçirir. Bunu da anlamaq olar. Onlar qazı Qazaxıstan neql etməyə başlayıblar, artıq Özbəkistana da qaz neql edilir. Çünki bu iki ölkənin onenəvi təchizatçıları bağlı problemləri var. Digər müəyyən fikirlər də var. Hər bir ölkə şəxsləndirmə üzərində işləyir. Bizim Rusiyaya, İrana, Gürcüstana, Türkiyəyə, İtaliyaya - hər yere uzanan boru kəmərlərimiz var. Biz bu baxımdan özümüzü rahat və təhlükəsiz hiss edirik. Sizin sualınıza uzun cavab verdim, çünki bu, çoxtərəfli sual və məsələdir. Bir daha qeyd edirəm ki, biz kömək etməyə hazırıq. Ancaq biz yalnız vasitəçiyik. Bundan başqa hər hansı digər mövzudan söhbət gedə bilməz.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Cənab Prezident, Siz geniş cavab verirsiniz. Biz bunun yalnız tərəfdaşlığımızdır. Cənab Prezident, icazənizlə, növbəti suala keçək. Sual verən xanım Özbəkistanı təmsil edir.

Özbəkistanın Milli İnformasiya Agentliyinin (UZA) baş redaktoru Durdona Salixova: Təşəkkür edirəm. Əvvəlcə, istərdim dəvətə və bu forumda iştirak imkan yaratdığınızə görə təşəkkürümü bildirim. Sualım belədir ki, Siz media sənayesinin gələcəyini və süni intellektin bu prosesdə rolunu necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Burada mənə məşhur media sənayesinin nümayəndələri ilə rəqabətə girmək çətin olacaq. Onların bildiklərini deyə bilmərəm. O ki qaldı süni intellektə, doğrudan da, bu mövzu hazırda tamamilə yeni müstəviyə çıxmaqdadır. Vaxtaşırı rəsmi məlumatlar, Azərbaycanın səlahiyyətli qurumlarının rəsmi məlumatları onu göstərir ki, mənim adımdan fərqli biznes layihələrinin elan olunması haqqında məlumatlar daxil olur və bunların heç birinin nə mənə, nə də Azərbaycana aidiyyəti yoxdur. Təəssüf ki, bəzi insanlar, böyük sayda insanlar buna inanır. Sən bunun öhdəsindən necə gəlməlisən? Cavab çox çətindir.

Ardi 7-ci sahə.

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəli 6-cı sahə.

Çünki kimsə etirazı, təkzibi oxuyacaq, ya oxumayacaq, yaxud da çox gec olacaq. Bu feyki dərhal tapmaq çox çətin olur. Sən bir müddət sonra onu aşkarlayırsan. Həmin müddət ərzində insanlar artıq buna inanır. Bu, müəyyən mənada çox kəskin mahiyyət daşıyır. Kimsə bunun üzərindən pul qazanmaq istəyir və mənim adımdan süni intellekt istifadə edərək elanlar dərc olunur ki, məsələn, buraya pul yatırın, oraya pul yatırın. Lakin bu yolla getsələr fərqli elanlar olacaq: mənim adımdan bəlkə də müharibə elan edirlər və kimsə buna inana bilər və hansısa digər müəyyən tədbirlər həyata keçirə bilər.

Məsələ yalnız Azərbaycandan getmir. Nüvə silahına malik ölkələr var. Bu ölkələr, eyni zamanda süni intellekt tərəfindən manipulyasiyaya məruz qala bilər. Hətta məişət səviyyəsində bir çox hadisələr var ki, bir çoxlarına - insanların münasibətlərinə, loyalaşdırma, nüfuzuna bərpə olunmayan xələf yeritilə bilər. İctimai şəxslərin fərqli feyk video, vizual və audioməlumatlarla tamamilə yamsılanması gedir. Düşünürəm ki, siz də, ümumiyyətlə media ictimaiyyəti siyasətçilərə yol göstərməlidir. Siyasətçilər çox ciddi qərarlar qəbul etməlidirlər ki, müəyyən mənada bunu məhdudlaşdırsınlar. Çünki bu, yalnız feyk xəbər deyil. Bu, insanların təhlükəsizliyinə, həyatına, cəmiyyətə, ölkələrə, fərdlərə kifayət qədər ciddi təhlükədir, təhdiddir, onların şəxsi həyatına, fəaliyyətinə ciddi təhdiddir. Düşünürəm ki, bu cümlə bir təhdiddir və təşəkkür edirəm ki, siz bu mövzuya toxunursunuz.

Zənnimcə, beynəlxalq səviyyədə bəzi mexanizmlər işlənilməyə başlayıb. Bu, heç bir halda söz azadlığının məhdudlaşdırılması kimi qəbul olunmayacaq. Beynəlxalq səviyyədə, BMT səviyyəsində, yaxud da "Böyük 20"lik tərəfindən təşəbbüslər irəli sürülür ki, buna sən qoynulsun. Bu, çox ciddi bir təhdiddir və təşəkkür edirəm ki, siz bu mövzuya toxunursunuz.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Növbəti sual Mirşahin Ağayevindir.

"Real" televiziya, Azərbaycan, Mirşahin: Cənab Prezident, bir neçə dəfə Siz bu mövzuya toxunmuşunuz ki, Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarının hasil edilməsini irad tutublar və bu gün də bu mövzuya toxundunuz. Bu gün mən Sizin yadınıza 30 il bundan əvvəlki salmaq istəyirəm. 1994-cü il sentyabrın 20-də "Əsrin müqaviləsi" imzalanmışdı və o müqavilə imzalanandan təxminən 10 dəqiqə sonra mən Sizinlə müsahibə götürmüşdüm. Siz o müqavilə haqqında danışarkən onun nəticələrinin Azərbaycan xalqının gələcəyinə işlədiyini bildirmişdiniz. Çox maraqlıdır, mənə Ulu Öndər müsahibələrimizdə, söhbətlərimizdə də bu barədə danışmışdıq ki, müqavilənin hazırlanması ilə bağlı şərtlərin demək olar, hamısında Siz iştirak etmişiniz, hazırlanma prosesi Sizin rəhbərliyiniz altında keçib. Rəhmətlik Xoşbəxt Yusifzadə bu barədə geniş danışmışdı. Mənə çox maraqlıdır, indi Azərbaycana irad tutan dövlətlər ki var, axı, onlar "Əsrin müqaviləsi"nin hazırlanmasında ciddi-cəhdə iştirak edirdilər. Onlar özlərini onda necə aparırdılar. Ona deyirdilər yox, lazım deyil, müqaviləni imzalamayacaq. Yox, gəlin bunu saxlayaq, ekoloji filan, filan, filan, yoxsa onlar çalışırdılar, axı mən bilirəm, o layihələrə düşmək o qədər asan deyildi. Onlar böyük rəqabətdən sonra seçilmişdilər. Xatırlayıram, "Amoco"-nu xatırlayıram, "Pennzoil"-i xatırlayıram, BP-ni. Mənə bu, maraqlıdır və bir də ümumiyyətlə, nə qədər innamaq olar bu müəyyən dövlətlərin səmimiyyətinə ki, onlar COP29-la guya dünyanı xilasına çalışacaqlar. Mən Azərbaycanda

cənabın bu barədə səmimiyyətinə Sizin çıxışlarınızdan özüm qədər əminəm. Amma haradan bəla bilər ki, 30 il bundan sonra onlar "yaşıl enerji"ni də Azərbaycana irad tutmayacaqlar ki. Axı bu gün o dövlətlər bir yandan kəpənək effektindən qorxurlar ki, ay aman, çiçəyin üstünə ehmalca qonsun ki, dünya dağlar, o tərəfdən də dünyanın bütün pulunu, dollarlarını, avroalarını sərf edirlər Rusiya-Ukrayna müharibəsinə, az qala nüvə başlıqlarını hərəkətə keçirmək haqqında düşünürlər. Nə qədər çətin Səz bəla qeyri-səmimi tərəflərlə iş aparmaq və COP29-dan Səz nə gözləyirsiniz? Doğrudanmı, onlar öz sözlərinin sahibi olacaqlar? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiniz, siz yaxşı bilirsiniz, bizim sizinlə dəfələrlə söhbətlərimiz olub. Biz bu qeyri-səmimi münasibətlərə bir növ öyrəşmişik, əfsuslar olsun. Bəzi hallarda ikili standartları görməyədə özümüz-özümüzə sual veririk, görəsən, nələr baş verir? Biz buna o qədər öyrəşmişik ki, yəni ağa qara, qaraya ağ demək ədi hala çevrilir. Burada bunun yeganə yolu buna məhəl qoymamaq, fikir verməmək, öz yolundan dönməmək və ölkə üçün, xalq üçün lazım olan bütün addımları vaxtında atmaqdır. Necə ki, 1994-cü ildə, siz də bunu qeyd edirsiniz, Ulu Öndər tərəfindən tarixi qərar qəbul edildi. O, tarixi qərar idi və o vaxt mən də xatırlayıram, bu müqavilə ilə əlaqədar bir çox mülahizələr, bir çox fikirlər var idi. Bunu qəbul etməyənlər var idi. Siz də yaxşı xatırlayırsınız və o hadisələri işıqlandırmısınız. O müqavilə imzalanandan iki həftə keçməmiş dövlət çevrilişinə cəhd edildi və bunun səbəblərindən biri möhür bu müqavilə idi. Ondan sonrakı geosiyasi gedişatların da təməlinə möhür bu dayanırdı. Bu müqavilə Azərbaycana əsl müstəqillik gətirə biləcək bir müqavilə idi və onu o vaxt biz də bildirdik, dostlarımız da bildirdi, biz istəməyənlər də bildirdi. Bu, bizim üçün bir nəfəs borusu, bir oksigen borusu idi. Xatırlayıram, mənim atam o müqavilə imzalanandan sonra tez-tez mənə soruşurdu, nə vaxt biz artıq onu görəcəyik, nə vaxt görəcəyik və biz ölməyən gələni, yəni bütün bizim komandamız, rəhmətlik Xoşbəxt müəllim, rəhmətlik Natiq Əliyev, Valeh Ələsgərov, Allah canını sağ ələsin və digər yoldaşlar, mən də daxil olmaqla, - ölməyən gələni edirdik ki, biz maksimum qısa müddət ərzində ilk nefti hasil edək. Əgər dünya neft kontraktlarının tarixçəsinə nəzər yetirənsiz görsəniz ki, bəzi qısa müddət ərzində bu cür nəhəng neft yatağından neft çıxarmaq - cəmi üç il ərzində - tarixdə olmayıb. 1994-cü ilin sentyabr ayında müqavilə imzalandı, 3-4 aydan sonra parlamentə ratifikasiya edildi, qanun kimi qüvvəyə mindi və 1997-ci ilin noyabr ayında "Çıraq-1" platformasından ilk neft çıxarıldı. Ondan iki il sonra Bakı-Supsa kəməri tikildi, daha sonra Ulu Öndər öz əlləri ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhanın təməlini qoydu. Yəni bütün bunlar o vaxt da, bu gün də bizim gördüyümüz işlərin nə qədər uzunmüddətli olduğunu bir daha göstərir. Təşəkkür edirəm, əgər o vaxt bu müqavilə imzalanmasaydı, yaxud ondan iki il keçməmiş "Şahdəniz" üzrə müqavilə imzalanmasaydı, bu gün ham biz, həm də bizim qazımızdan bəhrələnen, ondan öz enerji təhlükəsizliyində istifadə edən ölkələr hansı çətinliklərlə üzləşəcəkdilər? Yəni o, qlobal təfəkkürün və müdrikliyin təzahürüdür.

O ki qaldı iradlara, bilirsiniz, o vaxt da bizə başqa iradlar tuturdular. Bəlkə də siz də yoqun ki, xatırlayırsınız. Deyirdilər ki, Azərbaycanda neft yoxdur, neft kəmərləri tikilməyib, Azərbaycan blef edir, neft yoxdur, nə bilim yalan məlumatlar ötürür. Bu günə qədər "Azəri-Çıraq"dan hasilatımız davam edir. "Şahdəniz" müqaviləsi bağlandıqdan sonra da ortalağa bir yudurma atmışdılar ki, Azərbaycanda qaz yoxdur. Azərbaycan özü filan yerdən qaz alır və heç vaxt, heç bir ölkəyə qaz nəql edə bilməz. Artıq sökkiz ölkəyə qaz nəql edirik, bu il bizdə 50 milyard kubmetr hasilat gözlənilir. Onun bir hissəsi yenidən neft laylarına vurulacaq ki, oradan neft hasilatı daha da artsin, bir hissəsi daxili istehlaka yönəldiləcək, 25 milyard kubmetri isə dünya bazarlarına nəql olunacaq. Bu, təkcə mənfəət deyil. Bu, geosiyasi əhəmiyyətdir, bu sahə ilə yaxından tanış olanların hamısı yaxşı bilirlər ki, bu gün qaz amili enerji təhlükəsizliyinin bir nömrəli amilidir. Mən istisna etmiyəm, bəlkə də siz haqlısınız, gün gələcək bizə "yaşıl enerji"ni də irad tutacaqlar. Çünki "yaşıl enerji" ilə bağlı indi üzə çıxan bir çox məqamlar var ki, insanları və qərar qəbul edənləri düşünməyə vadar edir. Yəni burada o materialların utilitizasiyası necə olacaq? Batareyaların, akkumulyatorların taleyi necə olacaq? Yəni indidən artıq bunların altına da bir mina qoyulur ki, lazım olan vaxtda o, kimsə başında çatlasın. Amma yenə də deyirəm, bizim atdığımız bütün addımlar və təşəbbüslərimiz əsas məqsədi güdür - ölkəmizi gücləndirmək və Azərbaycanı yüksək liqaya daxil etməkdir.

COP29 bu istiqamətdə çox önəmli bir addım olacaq. Biz bu istəkdə olanda bəzilər bəlkə də bunu anlamırdı. Bu gün də buna ağızlarını büzənlər var ki, nəyə lazımdı, qoyun rahat yaşayacaq. Yəni tədbir olacaq, yenə qonaq gələcək. Biz artıq bunun bəhrəsini görürük. Azərbaycanın geosiyasi önəmi əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Bizim beynəlxalq müstəvidə təmasda olduğumuz ölkələrlə ikitərəfli əlaqələr tamamilə başqa məcrada inkişaf edir. Ənənəvi mövzulardan başqa, bu mövzu və buna paralel olan mövzular da daxil edilib.

Mən artıq qeyd etdim, inkişafda olan 50-dən çox kiçik ada dövlətləri var. Onlar üçün bu xüsusi fond təsis edirik və o fonda əhəmiyyətli dərəcədə vəsait də qoyacağıq. Onlara kömək göstərəcəyik. Əlbəttə, onlar bizim təbii müttəfiqlərimizə çevriləcək və mən digər ölkələri sadalamıram. Biz bu addımları atmaqla ölkəmizi böyük dərəcədə gücləndiririk və bu gün burada bizim COP nümayəndələri, komandamız iştirak edir. Onlar da çox fəal işləyir və mən demişəm, siz xarici ölkələrdə işləməlisiniz, bütün dünyanı dolaşmalısınız ki, Azərbaycanın mövqeyini, Azərbaycanın gündüliyini bütün tərəf-müqabilərinə çatdırırsınız.

Təşkilati nöqtəy-nəzərdən mən sözün düzü, hər hansı bir çətinlik görmürəm. Çünki bizim təcrübəmiz kifayət qədər böyükdür. Nəticə etibarilə nə hasil ediləcək, bunu bəri başdan demək çətinidir. Bir də ki, bu, artıq bizdən asılı deyil. Biz maksimum edə biləcəyimizi edəcəyik, körpülər quracağıq. Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirəcəyik. Ancaq əlbəttə, bu iqlim məsələsində əsas söz sahibləri təbii ki, Azərbaycan boyda ölkələr deyil. O böyük ölkələrdir ki, onları da bir araya gətirmək üçün biz indi sözlər göstəririk.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Zati-əliləri, Siz kifayət qədər vəf ayırmısınız.

Prezident İlham Əliyev: Mən qorxuram ki, bizim auditoriyamız artıq yorulubdur. Əgər yorulmamısınızsa, biz davam edə bilərik. Yəni çox uzun çəkdikdə müzakirələr bir növ dərindən ola bilər. Auditoriyamız hələ də fəaldırsa, biz davam edə bilərik.

Rebekka Maklaffin-İstham: Gəlin razılaşaq ki, əlavə dörd sual verəcəm. Bizim Nigeriyada olan iştirakçımız var, müstəqil jurnalistdir. Müstəqil jurnalist Con Ayomide: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Burada olmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Mən ikinci dəfədir Şuşaya səfər edirəm və çox böyük işlərin şahidi olmuşam. Beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq haqqında sual vermək istərdim. Sizə Türk Dövlətləri Təşkilatı və Afrika İttifaqı

arasında əlaqələr haqqında sual vermək istərdim. Sizin fikrinizcə, hansı təşəbbüslər irəli sürülə bilər ki, bəzi əməkdaşlıq gücləndirilsin? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: İki həftə bundan əvvəl möhür burada Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-formal Zirvə toplantısı keçirildi və mövzulardan biri bağlılıq və nəqliyyət idi. Digəri isə təşkilatımızın potensialının gücləndirilməsi idi və biz boyan etdik ki, Azərbaycan təşkilatın katibliyinə iki milyon dollar məbləğində ianə ayırdı. Ona görə ki, təşkilatımız beynəlxalq müstəvidə daha fəal olsun. Biz beynəlxalq təşkilatlarla praktiki və məhkəm əlaqələr qurmaq istəyirik, o cümlədən Afrika İttifaqı ilə. Bildiyimə görə, bizim təşkilatımızın Afrika İttifaqı ilə rəsmi təmasları olmalıdır. Ancaq biz bunu ciddi şəkildə nəzərdən keçirməliyik.

Azərbaycana gəldikdə, biz Afrika İttifaqının üzv ölkələri ilə əməkdaşlıq gücləndirməyə çalışmışıq və Afrika İttifaqında - Efiopiya da öz səfirliyimizi təsis etmiş ki, orada əməkdaşlıq üçün zəmin yarada bilək. Həmin qitədə Afrika İttifaqının bir çox üzvləri ilə bizim fəal təmaslarımız var. Əlbəttə ki, Qoşulmama Hərəkatına sadrılıyımız biza Afrika qitəsindən olan ölkələrlə praktiki təmaslar qurmağa kömək etmişdir. Bu gün artıq oradan rəsmilər Azərbaycana səfər edir və mən COP29-la bağlı dövətlər göndərmişəm. Bir çox Afrika ölkələrinin prezidentləri öz iştiraklarını təsdiq ediblər. Bu da yaxşı fürsət olacaq ki, təmaslar qurulsun. Yəni hazırda deyə biləcəyim odur ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı və Afrika İttifaqı arasında rəsmi əməkdaşlıq kanalları yoxdur. Mən şübhə etmiyəm, bu, olacaqdır. Ancaq milli səviyyədə Azərbaycan və Afrikanın müxtəlif ölkələri arasında yaxşı əməkdaşlıq var. Hər hansı fikir ayrılığı yoxdur. Əksinə, biz Afrika İttifaqından olan bir çox ölkələri COVID dövründə dəstəkləmişik. Biz 80-dən artıq ölkəyə COVID dövründə humanitar və maliyyə yardım göstərmişik və onların bir çoxu Afrika İttifaqının üzvləridir.

Biz Afrika İttifaqı ölkələrindən olan tələbələr üçün hazırda təqədd mexanizmi üzərində işləyirik. Çalışacağıq fəal olaq və sağ olun ki, bu forumda iştirakla bağlı bizim ölkəyə bir daha səfər edirsiniz.

Moderator Rebekka Maklaffin-İstham: Növbəti sual İsraildən gələn müstəqil jurnalistdən.

Müstəqil jurnalist Roman Qureviç: Cənab Prezident, dəvətə görə təşəkkür edirəm. Qeyd etmək istərdim ki, 2021-ci ildə mən Şuşada olmuşam, dağıntılar,

hər şey çox pis vəziyyətdə idi, minalar. Məhmanxanaların heç biri yox idi. Bu gün gözümüzün qarşısında xaribülülün çiçək açması, Şuşanın gözəl çiçəyinin açılması görmək doğrudan da unudulmaz bir xatirədir. Çağdaş dünyada ksenofobiya, yadlara nifrət, insanların bir-birini qəbul etməməsi ən ciddi problemdir. Azərbaycanda, eyni zamanda müxtəlif dinlərə mənsub insanlar yaşayır: müsəlmanlar, xristianlar, yəhudilər və bir çox digərləri. Onlar hər zaman bir-biri ilə mehriban, qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşayıblar. Novruz bayramında bir-birinə səmimi bağışlayır, xanuka zamanı xanuka gəlt keçirirlər. Xristianların pasxası zamanı bir-birinə qonaq gedib kulçeyirilər və bu, hər zaman yaxşı olub və bir-birinə mane olmayıb. Bu, hər zaman, əsrlərlə belə olub və indi də belə olacaqdır. Beləliklə, Azərbaycan insanların bir-biri ilə necə yaşamasının, qarşılıqlı hörmət, dözümlülük, tolerantlıq nümunəsidir. Sualım belədir, Azərbaycan torpağında, Azərbaycan xalqında hansı xüsusiyyət bunu mümkün edir, buna imkan yaradır? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Əvvəlcə, evinə xoş gəlmisiniz. Sizi yenidən görməyə çox şadam. İkincisi, azad olunmuş ərazilərin bərpası ilə əlaqədar gördüyümüz işlər dair xoş sözlərə görə təşəkkürümü bildirirəm. Düşünürəm ki, sualınızın cavabı sizə də məlumdur. Lakin sual verdiyinizə görə sizə təşəkkür edirəm. Düşünürəm ki, burada bir sintez var, fərqli amillərin vəhdəti var. Burada bu amillərdən biri olmasaydı, qarşılıqlı hörmət, məhəbbət mühtəi mümkün olmazdı. Qeyd etmək istədiyim digər məsələ odur ki, bu mühtəi süni yaratmaq mümkün deyil. Əsas odur ki, bunu qoruyasın, gücləndirəsiniz və özünüdən sonra növbəti nəsillərə ötürəsiniz.

Bəhs etdiyiniz məsələlər bizə yüzilliklərlə, minilliklərlə xas olan bir xüsusiyyətdir və birgə yaşayış, müxtəlif dini etiqadların, müxtəlif etnik qrupların birgə yaşayışını, bunların hər biri Azərbaycan dövlətçiliyinin qurulmasında, müasir Azərbaycanın qurulmasında rol oynayıb və həmin o təhfini verməkdə davam edirlər. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. Dindən, etnik mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər biri, hər bir nümayəndəsi öz həyatını qurban verib, sağlamlığını məhəl qoymayıb. Bu, böyük bir fəaliyyətdir. Ərazilərimiz işğaldan azad olunduqdan sonra mən təklif etdim ki, ilk Xaribülül festivalını Azərbaycanda yaşayın bütün xalqların mədəniyyətinə həsr edək. Bu, mənim ideyamdır və düşünürəm, çox düzgün bir ideyadır ki, Azərbaycanda yaşayın bütün xalqlar, bilirsiniz ki, azadlıq naminə mübarizədə iştirak ediblər. D

II Şuşa Qlobal Media Forumu

Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında təmasları gücləndirir

Prezident İlham Əliyev "Yalan məlumatların ifşası: Dezinformasiyaya qarşı mübarizə" mövzusunda keçirilən forumda iştirak edib

Əvvəlki 7-ci sahə.

Onlar bu ismarıqları özləri ilə öz ərazilərinə, öz yerlərinə aparır və bunu paylaşırlar. Bu, yalnız bir epizoddur, lakin bunların sayı çoxdur. Hər şeyin təməlinə cəmiyyətin öz məfkurəsi dayanır, bu, çox böyük dəyərdir. Elə bir dəyərdir ki, onu qucaqlamaq istəyirsen, öpmək istəyirsen və Tanrıya təşəkkürünü ifadə etmək istəyirsen ki, bunu sənə nəsihət edib və biz bunu qoruyalıyıq. Bizim hüququmuz yoxdur ki, bunu qoruyalıyıq və biz cəmiyyət olaraq, hökumət olaraq bunu qoruyuruq, yaşadıq. Sözsüz ki, dini liderlər, onların sözləri, onların kəlamları çox vacibdir və konkret bu halda biz deyirik, din dövlətdən ayrılır. Lakin ölkə üçün, onun inkişafı və gələcəyi üçün fəvqəlhəmiyyətli məsələlərdə dövlət və dini rəhbərlər vahid mövqedən çıxış edirlər. Təşəkkür edirəm və evinə tez-tez gəlir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: İndi isə Yaxın Şərq Xəbər Agentliyindən (MENA) Tarek Abdel Qaffar, bu yurtda, sualınızı verə bilərsiniz.

Tarek Abdel Qaffar: Mən Misirin MENA agentliyini təmsil edirəm. Cənab Prezident, Siz inkişaf etməkdə olan və inkişaf edən ölkələr arasında "uçurumu" aradan qaldırmaq baxımından, xüsusilə də zəngin ölkələrin fəaliyyəti nəticəsində ətraf mühitə vurulan zərər, müəyyən kompensasiyalar haqda nə düşünürsünüz, bu istiqamətdə hansı addımlar atılmalıdır? Çünki bir çox ölkələr bu baxımdan heç bir təminat almıyır. COP29-un ev sahibi olaraq Sizin ölkə ilə Misir və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında möhür bu istiqamətdə əməkdaşlıq varmı?

Prezident İlham Əliyev: Biz "Troika"-nın təsis edilməsinin təşəbbüskarı olduq. Bu, ötən, hazırkı və gələcək sədlərin - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin, Azərbaycanın və Braziliyanın "Troikası"dır. Bu, bir mexanizmdir. Buna qədər bu, mövcud deyildi. Bizim bu təklifimiz Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Braziliya tərəfindən dəstəkləndi. COP, sadəcə, bir və ya iki həftə davam edən tədbir deyil. Bu, davamlı bir prosesdir. Ögər bir ölkə hər hansı miras qoymaq istəyirsə, bu, tutarlı və konkret töhfə olmalıdır. Sözlər, bəyanatlar kifayət deyil. Burada real addımlar atılmalıdır və koordinasiya həyata keçirilməlidir. "Troika" mexanizmini biz yaratmışıq və əminəm ki, bu mexanizim gələcəkdə də davam edəcək.

O ki qaldı, hansı ölkə planetin möhür edilməsinə daha çox diqqətə "təhfə" verib, bu barədə danışmaq səmərəsiz olar. Çünki biz çox gözəl bilirik ki, ən böyük karbon tullantılarını istehsal edən və ətraf mühiti çirkləndirən böyük ölkələr hansılardır. Ancaq elə bir platforma yaradılmışdır ki, daha geniş maliyyə imkanlarına malik olan ölkələr digərlərinə kömək etsin. Mən müxtəssis deyiləm. Dediğim kimi, altı aydır ki, mən bu məsələ ilə dərindən məşğuləm. Səmimi desəm, bu, mənim üçün o qədər də aydın deyil. Çünki eşitdiklərimiz həqiqətə o qədər də uyğun deyil və ona görə də mən tam əmin deyiləm. Bəli, yəni bizə deyilir ki, temperatur 1,5 dərəcə artsa, faciə olacaq. Ancaq biz başa düşürük ki, müəyyən təhlükə var. Dediğim kimi, "OPEC+" formatının üzvü olaraq biz neft istehsalçısı olan ölkələrlə bu sahədə işimizi görükdük. Əlbəttə, daha çox gəlir əldə edən ölkələr daha çox maliyyə töhfəsi verməlidir. O ölkələr ki, atmosferə daha çox tullantı buraxır və pulları var, onlar da maliyyə baxımından töhfə verməlidir. Ancaq beynəlxalq səviyyədə qiymətləndirmə odur ki, buna trilyonlarla dollar vəsait lazımdır və bu vəsait haradan gələcək? Bu, çox açıq bir sualdır. Yəni inkişaf edən ölkələrə dəstək göstərilməlidir və dediğim kimi, biz inkişafda olan kiçik ada ölkələri üçün fond yaratdıq. Ancaq biz inkişaf etməkdə olan hər bir ölkə ilə bağlı fond yaratmalıyıq. Bizim o qədər pulumuz yoxdur. Əlbəttə,

bu işdə həmrəylik olmalıdır və digərlərini təşviq etməliyəm ki, bizim nümunəmizə uyğun olaraq hərəkət etsinlər. Biz istəyirik ki, Azərbaycanda keçiriləcək COP29 möhür həmrəylik tədbiri olsun. Biz ona görə də bu ili "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan etmişik. Demirəm ki, biz bütün hədəflərimizi tam şəkildə nail olacağıq, ancaq bu işə öz töhfəmizi verməyə hazırıq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: "The Pakistan Daily" qəzetindən jurnalist buradadır, sual verəcək.

"The Pakistan Daily" qəzetinin redaktoru Hamza Azhar Salam: Cənab Prezident, təşəkkür edirəm. Şuşada olmaqdan çox məmnunam. Pakistan və Azərbaycan strateji tərəfdaşdır və hər iki ölkə dezinformasiya kampaniyalarının önünə çəkişdir. İslamabada sonuncu səfəriniz zamanı Siz Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şəriflə ticarət dövrününün artırılması haqqında razılıq əldə etdiniz. İki qardaş ölkə arasında media sahəsində hansı şəkilə əməkdaşlıq edilə bilər?

Prezident İlham Əliyev: Siz düzgün bir məsələyə toxundunuz. Pakistan mediasında biz hər zaman qarşılıqlı dəstəyi görmüşük. Mən Azərbaycanla bağlı beynəlxalq medianı izləyirəm və ölkəmizlə bağlı hansısa beynəlxalq təşkilatlarda hər hansı bir material dərc edilərsə, hər səhər mənə məlumat verilir. Pakistana gəldikdə, biz hər zaman qarşılıqlı dəstəyi hiss etmişik. Biz buna görə olduqca minnətdarıq.

Bu sahədə söylərimizin birləşdirilməsi çox yaxşı fikirdir. Hesab edirəm, biz birgə media işi qrupu da yarada bilərik ki, bir-birimizi müxtəlif istiqamətlərdə dəstəkləyək. Bəzi beynəlxalq media təşkilatlarına bizim çıxışımız var, bəzilərinə sizin çıxışınız var və bunu tək Pakistan deyil, digər dost ölkələrlə də edə bilərik. Siz tamamilə düzgün qeyd etdiniz ki, ölkələrimiz haqqında faktların təhrif edilməsi onun nüfuzunu ciddi şəkildə zədələyəcək nəticə verir.

Qeyd etdiyiniz kimi, mənəm Pakistanı çox gözəl sevirəm. Mənə həm Baş nazir, həm Prezident tərəfindən çox yüksək qonaqpərvərlik göstərildi. Mən o səfərin notisi

həmişədir. Xüsusilə də bu, böyük və məşhur media şirkətlərindən gələn hücumdur. Artıq üç saatdır ki, biz bunu müzakirə edirik. Ümid edirəm, biz bu vəsitle öz fikrimizi o ölkələrə və dairələrə çatdırırıq ki, medianın silah kimi istifadə edilməsi, burada fikir müxtəlifliyi olmalıdır. Bu gün biz görürük ki, bir çox ölkələrdə media yalnız bir dairənin müəyyən mövzu ilə bağlı rəyini əks etdirir. Avropaya gedəndə bir nərrativ görürük, Asiyaya getdikdə fərqli bir mənzərənin şahidi olururuq. Rusiyaya gedəndə artıq digər bir mənzərədir, Azərbaycana gələndə başqa bir mənzərənin şahidi olururuq. Yəni media sahəsi koskin şəkildə siyasətiləndirilib. Bir daha deyirəm ki, biz siyasətçilərə tövsiyələrimizi vermək sizin vəzifənizdir.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Sonuncu sualımız. Cənab Yusuf Özkür, Anadolu Agentliyinin İdarə Heyətinin üzvü.

Yusuf Özkür: Cənab Prezident, çox təşəkkür edirəm. İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, Şuşada olmaq çox gözəldir. Həmçinin yal boyunca tikilən tunnel, yollar, bu qədər qısa müddətdə belə inşaat işlərinin görülməsindən heyranlığımı açıq şəkildə söyləməliyəm. Sualım Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə bağlıdır. Gördüyümüz kimi, Qarabağ Zəfəri Türk Dövlətləri Təşkilatı mövzusunda da ciddi mənada təsir göstərib. Çünki Zəfərdən sonrakı prosesə baxdıqda nəzərəçarpaqcaq irəliləyiş var. Həm adı dəyişdi, həm toplantıları artı. Sonuncu toplantı da iyulda burada keçirildi.

Bu gün Prezident Ərdəğan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətindədir. Bunu da bildirməliyəm ki, bu gün Türkiyə Respublikasının Kipr adasındakı türkləri oradakı yunan hakimiyətinin işğaldan azad etməsinin 50-ci ildönümüdür. Bu gün Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətində tədbirlər keçirilir. Cənab Prezident Ərdəğan da geniş nümayəndə heyəti ilə oradadır. O, Sizin də adınızı qeyd edərək, bu evsahibliyinizi də vurğulayaraq, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatarın bu

radakı Zirvə toplantısında iştirakına dəstəklənəcəyini bildirdi.

Sualım belədir: bundan sonrakı dövrdə həm global miqyasda hücumların çox artdığı, tez-tez III Dünya müharibəsindən bəhs olunduğu bir dövrdə, bir sıra itifaqların sarsıldığı bir şəraitdə Türk Dövlətləri Təşkilatı müsbət mənada dəyişməkdədir. Bundan sonrakı dövrdə bu təşkilatın siyasi, iqtisadi, ticari baxımdan, eyni zamanda hərbi sahədə uzunmüddətli perspektivdə necə bir gələcəyi var? Siz bunu necə əzələndirirsiniz? Bu prosesdə Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin beynəlxalq səviyyəyə çıxması və tanınması istiqamətində də fikirlərinizi öyrənmə bilsəm çox məmnun olaram. Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. İlk növbədə, kiplri qarşılaşdırmaqla bu bayram münasibətilə təbrik edirəm və onlara yeni uğurlar və xoşbəxtlik arzulayıram. Hörmətli Ersin Tatarın mənə Azərbaycana dəvət etmişim. Bir neçə ay öncə mənim qonağımlıq olmuşu və onu xüsusilə qeyri-rəsmi Zirvə görüşünə də dəvət etdim. Bildiyiniz kimi, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Türk Dövlətləri Təşkilatında artıq müşahidəçi üzv statusuna malikdir və Zirvə görüşlərində bu statusla iştirak edib. Ancaq ilk dəfə olaraq bu tədbirdə öz bayrağı ilə iştirak etmişdi. Burada biz qarşılıqlı borcumuz nədirsə, onu da etdik.

Hesab edirəm ki, hörmətli Ersin bəyin bu toplantıda iştirakı Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin müstəqilliyinə doğru atılan önəmli bir addımdır. Biz hər zaman kiplri qarşılaşdırmaqla birlikdə olacağıq. Azərbaycandan böyük həvət gəlib. Bugünkü bayramları birlikdə qeyd etdik. Həm dövlət məmurları, eyni zamanda millət vəkili də bu gün Kiprdədirlər. O ki qaldı, Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcək inkişafına, mənim baxışlarım burada tamamilə aydındır. Əminəm ki, bu təşkilatın çox böyük gələcəyi var. Təşkilatı daha yüksək pilləyə qaldırmaq üçün ortaq səylər lazımdır. Coğrafiyamız çox böyükdür, təbii sərvətlər, neqliyyat yolları, gənc və artan

əhali - bütün bunları mən öz çıxışında söylədim. Yəni bütün bu amillər təşkilatımızın potensialını eyni şəkildə göstərir. Biz birliyi daha da gücləndirməklə Türk Dövlətləri Təşkilatını dünya miqyasında güc mərkəzinə çevirməliyik. Çünki bu gün bir neçə beynəlxalq təşkilat var. Bəziləri böhran içində, bəziləri tənəzzüldədir, Türk Dövlətləri Təşkilatı isə yüksəlişdədir. Bu yüksəliş rahat olmalıdır və buna ortaq səylərlə nail olacağıq.

O ki qaldı hərbi sahədə işbirliyinə, buradan bir neçə yüz metr məsafədə əziz Qarabağın Təbii böylə biz 2021-ci il iyunun 15-də Şuşa Bəyannaməsini imzaladıq. Türkiyə və Azərbaycan rəsmən müttəfiqlər oldu, o cümlədən hərbi sahədə.

Yəni hesab edirəm ki, bu, bütün türk cümhuriyyətləri üçün gözəl bir örnekdir. Təbii ki, hər cümhuriyyətin öz siyasəti, öz baxışları var və biz təşkilat olaraq hər bir ölkənin müstəqilliyini dəstəkləyirik, qoruyuruq və hər şeydən üstün tuturuq. Ancaq sizin də qeyd etdiyiniz kimi, Qarabağ Zəfəri bir çox inşanlara gözəl mesaj oldu. Gələcəkdə bir olanda "dəmir yumruq"umuz da ağır olur, daha möhkəm olur. İnşallah, belə də olacaq.

Moderator Rebekka Maklaflin-İstham: Xanımlar və cənablar, bu çox gözəl məqamda cənab Prezident İlham Əliyevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Mixail Qusman: Mən başa düşürəm ki, protokolu pozuram. İştirak edənlər adından, İlham Heydər oğlu, Sizə təşəkkür etmək istəyirəm. Bir məsələyə şərh bildirmək istərdim.

Siz İsraildən olan dostumun sualına cavab verdimiz. İki mühüm komponenti qeyd etdiniz. Bildirdiniz ki, onlar tarixən Azərbaycanda nadir bir mühit yaradır - cəmiyyət və hökumət. Azərbaycanlı olaraq Siz təvazökarlıqdan üçüncü amili demədiniz, bu da nadir, fantastik tolerantlıqdır. Bu, Azərbaycan xalqının nadir, fantastik tolerantlığıdır. Azərbaycan xalqı öz tolerantlığı, açıqlığı ilə imkan verir ki, Azərbaycanda əzələndirən, qədimdən belə bir mühit yaransın.

Mən həyatımın böyük hissəsini Azərbaycanda yaşamışam və özüm şahidəm. Bizim təşəkkürümüz yalnız hökumətə deyil, yalnız cəmiyyətə deyil, bütün xalqadır. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Çox təşəkkür edirəm. Xanımlar və cənablar, təşəkkürlər.

◆ ◆ ◆

Qeyd edək ki, 50-yə yaxın ölkədən 150-dən çox xarici qonağın, o cümlədən 30-a yaxın ölkənin informasiya agentliyi, 3 beynəlxalq təşkilat və 82 media qurumunun qatıldığı forum iştirakçıları üçün birgə müzakirə və hərəkət platforması rolunu oynayır.

Forum çərçivəsində "Təsirin qiymətləndirilməsi: Dezinformasiyanın əhatə dairəsini müəyyənəlməkdə", "Dezinformasiyaya qarşı daha davamlı cəmiyyət qurmaq üçün siyasət və təşəbbüslər", "Süni intellektin realığa, mediaya və dezinformasiyaya təsiri: Media savadlılığının təşviqi" və "İqlim hərəkəti və media" mövzularında dörd panel sessiya təşkil olunacaq. Panel sessiyalarda müxtəlif ölkələrdən olan rəsmilər, media və vətəndaş cəmiyyəti, dövlət və biznes nümayəndələri, beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri və media ekspertləri ətraflı fikir və təcrübə mübadiləsi aparacaqlar.

Bununla yanaşı, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ilə əlaqədar həyata keçirilən tədbirlər və hazırlıq işləri, ölkə səviyyəsində iqlim dəyişikliyinə təsirləri ilə aparılan mübarizə, azad edilmiş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma prosesində sərgilənən dayanıqlı yaşayışa barədə məlumat verəcəkdir.

Xatırladaq ki, "4-cü Səmaye inqilabı dövründə yeni media" mövzusunda I Şuşa Qlobal Media Forumu ötən il iyulun 21-23-də keçirilib.